

ÅRSBERETNING

2023

Dansk
Sprognævn

Dansk
Sprognævn

ord|

x

NYE ORD I DANSK

ordbog

orden

ordførende direktør *sbforb.* (1978) direktør som også fører ordet udadtil for firmaet

Se flere resultater (4 i alt)

DSN.DK

Rette ord

Grammatiske ord

Årets ord 2022

hulligbriller *sb.* so
med sorte glas elle
(1984)

hverdagsaktivisme
motiveret
(2010)

hverdagsaktivist *sl*
aktivistisk eller ide
(2015)

hverdagsaktivistisl
(2016)

hybridkrig *sb.* krig
(2014)

høste data *vbforb.* indsamle data
(1996)

ketter *sb.* ketchup
(o. 2000)

1. kigge ind *ivb.forb.* se på; undersøge
(2015)

2. kigge ind *ivb.forb.* forvente, stå overfor, forudse, antage, forudsige
(2016)

kopnudel *sb.* forkogt nudelmasse med smagspulver i en plastickop hvori der
tilsættes kogt vand
(1997)

ladeangst *sb.* angst for ikke at kunne oplade, fx en bil; *d.s.s.* ► opladningsangst
(2015)

leve under en sten *forb.* være uvidende om noget som de fleste andre ved
(2003)

lobbye *vb.* arbejde for at fremme særinteresser
(1973)

lovebombing *sb.* overønsning med umiddelbare tegn på kærlighed for at opnå
sit mål
(1988)

low fodmap(-diæt) *sb.* diæt der går ud på at undgå eller begrænse forskellige
kulhydrater i kosten

Indhold

Om Dansk Sprognævn · 3

Forord · 5

Årsberetning 2023 · 7

DANSK SPROGNÆVNS MEDARBEJDERE · 10

DANSK SPROGNÆVNS TVÆRGÅENDE FUNKTIONER OG RESURSER · 11

DANSK SPROGNÆVNS FORMALISEREDE SAMARBEJDER · 15

Oplysning og rådgivning · 20

SPØRGSMÅL OG SVAR · 20

HJEMMESIDER OG DIGITALE KOMMUNIKATIONSKANALER · 22

OPLYSNING OG RÅDGIVNING OM DANSK TEGNSPROG · 26

Normering · 28

RETSKRIVNINGSORDBOGEN · 28

Forskning · 31

DANSK SPROGNÆVNS FORSKNINGSUDVALG · 31

DANSK SPROGNÆVNS AKTUELLE FORSKNINGSPROJEKTER · 32

PUBLIKATIONER · 35

Forventninger til 2024 · 44

Årets økonomiske resultat · 45

Om Dansk Sprognævn

Ifølge Bekendtgørelse af lov om Dansk Sprognævn er Sprognævnet ”en statsinstitution, som har til opgave at følge det danske sprogs udvikling, at give råd og oplysninger om det danske sprog og at fastlægge den danske retskrivning”. Loven om Dansk Sprognævn angiver videre at det er en forsknings- og formidlingsinstitution der arbejder på et videnskabeligt grundlag med at indsamle nye ord og ordanvendelser, besvare sproglige spørgsmål om det danske sprogs bygning og brug, redigere og udgive den officielle danske retskrivningsordbog og udgive skrifter om dansk sprog. Loven angiver også at Dansk Sprognævn skal sekretariatsbetjene Dansk Tegnsprogsråd og besvare henvendelser om dansk tegnsprog.

Lovgivningen fastholdes i følgende mission:

Dansk Sprognævn er den statslige forsknings- og informationsinstitution som følger det danske sprogs udvikling, giver råd og oplysninger om det danske sprog og dansk tegnsprog og fastlægger den danske retskrivning.

Sprognævnet har således en klar og lovbestemt opgaveportefølje som er central i nævnets virke, og som mere konkret består af nævnets leksikografiske bidrag med dels det normerende virke som væsentligst manifesteres i Retskrivningsordbogen, dels det mere deskriptive virke som bl.a. ligger i vedligeholdelsen af nævnets ordsamling og ordbogen *Nye ord i dansk 1955 til i dag*, af videnskabelig dokumentation og analyse af sprogets udvikling, og af arbejdet med at oplyse og rådgive om dansk. Dertil kommer en indsats for dansk tegnsprog i form af oplysning og rådgivning om dansk tegnsprog og betjening af Dansk Tegnsprogsråd.

Dansk Sprognævn arbejder med et blik på følgende vision:

Dansk Sprognævn er alle danskeres forsknings- og informationsinstitution der virker for at styrke den sproglige bevidsthed og kulturforståelsen. Sprognævnet beskriver sproget og fastlægger og udvikler sproglige resurser som referencepunkt for alt arbejde med skriftlig, mundtlig og digital kommunikation og bidrager dermed til at sikre dansk som en effektiv kommunikationsform. I sine aktiviteter tager nævnet hensyn til sprogets funktioner som bærer af tradition og som spejl af samtiden.

Sprognævnet er omfattet af lov om forskning ved arkiver, biblioteker, museer mv., hvor det gælder at ”forskning er en væsentlig forudsætning for varetagelsen af institutionens hovedopgave”. Sprognævnets forskning sigter på at tilvejebringe, vedligeholde og forny det videnskabelige grundlag for løsningen af nævnets opgaver. Med sin forskning bidrager Dansk Sprognævn på højeste videnskabelige niveau indenfor nævnets faglighed: ordforråd, grammatik, retskrivning og sprogets udvikling.

I forskningslandskabet placerer Dansk Sprognævn sig som en særlig forskningsinstitution idet nævnet er umiddelbart tilgængeligt for alle dansksprogsinteresserede og som sådan er bindeled mellem sprogbrugerne og forskningen i det danske sprog. Sprognævnet arbejder vedholdende på at vedligeholde og videreudvikle sine forskningsbaserede rådgivnings- og oplysningstilbud så det sikres at de er relevante og brugbare for alle dets interessenter, på at øge sin synlighed og derved på at bringe sin faglighed i spil hos flere i det danske sprogsamfund.

Sprognævnet samarbejder med offentlige institutioner, organisationer og førende sproglige forskningsmiljøer både nationalt og internationalt. Sprognævnet har en særlig forpligtelse til at samarbejde med sprogråd og -nævn i Norden.

Dansk Sprognævn blev oprettet i 1955 og består af et forsknings- og informationsinstitut, en bestyrelse og et repræsentantskab. I forsknings- og informationsinstituttet har der i 2023 under ledelse af en direktør været tilknyttet 10 seniorforskere og videnskabelige medarbejdere i faste stillinger, 4 forskere og videnskabelige medarbejdere i tidsbegrænsede stillinger, 2 administrative medarbejdere samt 16 studentermedhjælpere og praktikanter. Dertil kommer medarbejdere ved Syddansk Musikkonservatorium, som varetager nævnets økonomi- og HR-opgaver. Repræsentantskabet består af op til 43 repræsentanter for forskellige institutioner og sammenslutninger som arbejder med det danske sprog.

Dansk Sprognævn har sit domicil i Bogense.

Forord

Ud fra Dansk Sprognævns strategi for 2021-2024 og en tilhørende rammeaftale med ambitiøse målsætninger for varetagelsen af de lovbestemte kerneopgaver har Sprognævnet i 2023 arbejdet sig i mål med en lang række satsninger. Året har været rammeaftalens tredje år, og det har samtidig været et år hvor målsætningerne har været tilpasset på måder der har givet plads til at styrke arbejdet frem mod den centrale målsætning: udgivelsen af 5. udgave af *Retskrivningsordbogen* i slutningen af perioden.

Årets mest markante resultater i relation til Dansk Sprognævns virkefelt er:

- *Retskrivningsordbogen* er blevet opdateret med 56 nye opslagsord og ændringer af 10 eksisterende opslagsord. I tillæg er der planlagt tilføjelse af 18 nye ord med sideformer for *-kvinde*, *-mand* og *-person* (jf. Sprognævnets arbejde med FN's Verdensmål nr. 5 om ligestilling mellem kønnene). Sideløbende er arbejdet frem mod udgivelsen af 5. udgave af ordbogen i 2024 blevet intensiveret, og det forløber planmæssigt.
- Den digitale udgave af *Retskrivningsordbogen* har været holdt stabilt i drift og er efterspurgt i manges hverdag (med anslået mere end ½ mio. opslag om dagen året rundt via kanaler som appen *RO+*, *dsn.dk*, *roplus.dk*, *sproget.dk* og *Ordbogen.com*).
- Det Centrale Ordregister (COR), som konkretiserer udbygningen af *Retskrivningsordbogen* til sprogteknologiapplikationer, er nu i drift, og Sprognævnet har i 2023 fungeret som rådgiver for sprogteknologiske organisationer i processen med at indføre COR som komponent i deres IT-tjenester og produktportefølje.
- Arbejdet med at styrke forskningsgrundlaget bag *Retskrivningsordbogen* har udmøntet sig i en række videnskabelige publikationer, og generelt har Sprognævnet også i 2023 fastholdt en høj forskningsproduktivitet, resulterende i såvel 11 fagfællebedømte forskningspublikationer samt en betragtelig publicering af ikke-fagfællebedømte publikationer, nemlig bøger, tidsskrifter, bogkapitler, forskningsartikler og forskningsformidlende artikler (i alt 37). Dertil kommer 28 forskningsforedrag.
- Et signaturprojekt om digitalisering, bevaring og udstilling af den kulturarv som Sprognævnets ordsamling med ca. 475.000 forskellige ord og ca. 1,1 mio. belæg for sprogets udvikling udgør, er projekteret og sendt til fonde med henblik på at sikre finansiering.
- Sprognævnet oplever fortsat at yde efterspurgt rådgivning gennem svartjenesten, ikke mindst ift. sprogspørgsmål der ikke umiddelbart kan besvares via opslag i ordbøger og ad digitale kanaler (som fx *dsn.dk*, *dansktegnsprog.dk* eller *sproget.dk*). Således er der afgivet 5.144 svar på spørgsmål om dansk og 264 svar på spørgsmål om dansk tegnsprog.
- I sit oplysningsvirke har Sprognævnet leveret hele 57 foredrag. Sprogfestivalen *Sprogense*, som Sprognævnet i samarbejde med Nordfyns Erhverv og Turisme afholdt for tredje gang, var en succes med en stigning i besøgstallet (estimeret 5-7.000 gæstede festivalen). Videre er det stærkt tilfredsstillende at nævnet kan

registrere et særdeles højt antal mediebidrag – og generelt en betydelig medieomtale.

- I samarbejde med Syddansk Universitet har Sprognævnet lanceret et online kommunikationskursus med bred appel. Kurset fik ved lanceringen stor opmærksomhed, og i 2023 nåede ca. 20.000 at bruge kurset til at blive bedre til at sætte komma.
- Som udgiver lægger Sprognævnet et stort arbejde i at tilgængeliggøre sine videnskabelige tidsskrifter digitalt for derigennem at styrke formidlingen af viden på højt niveau om dansk sprog og sprogbrug. De videnskabelige publikationer som Sprognævnet udgiver på publikationsplatformen Tidsskrift.dk, er blevet hentet hyppigt og i et stærkt tilfredsstillende omfang, nemlig i alt 235.397 gange (ifølge tal fra Det Kgl. Bibliotek).

Samlet set kan det konstateres at Dansk Sprognævn er kommet særdeles tilfredsstillende gennem året og igen i 2023 har vist sig som en såvel fagligt som forvaltningsmæssigt velfungerende og leveringsduelig organisation.

Henrik Jørgensen
Formand

Thomas Hestbæk Andersen
Direktør

Årsberetning 2023

Dansk Sprognævnets repræsentantskab

Til Dansk Sprognævnets repræsentantskab har der i 2023 været beskikket følgende medlemmer:

Center for Læseforskning, lektor *Holger Juul*
Center for Sprogteknologi, akademisk medarbejder *Sussi Olsen*
Danmarks Lærerforening, formand for overenskomstudvalget *Morten Refskov*
Dansk Forfatterforening, forfatter og redaktør *Jo Hermann*
Dansk Journalistforbund, billedmedieoversætter *Amalie Foss*
Dansk Skuespillerforbund, skuespiller *Kurt Dreyer*
Dansk Standard, sprogkonsulent *Ulrik Gammelmark Poss*
Danske Medier, chefredaktør *Vibeke Larsen*
Danske Professionshøjskoler, lektor *Bodil Christensen*
Danske Skønlitterære Forfattere, forfatter *Laus Strandby Nielsen*
Danske Universiteter, lektor *Elisabeth Muth Andersen*
Danske Universiteter, adjunkt *Line Sandst*
Danske Universiteter, professor *Lisa Storm Villadsen*
Danske Universiteter, lektor *Tina Thode Hougaard*
Danske Universiteter, lektor *Jakob Steensig*
Danske Universiteter, lektor *Thomas Wiben Jensen*
Danske Universiteter, lektor *Carsten Levisen*
Dansklærerforeningen – Sektionen for stx og hf, lektor *Claus Petersen*
Dansklærerforeningen – Sektionen for læreruddannelse, docent *Bettina Buch*
DANTERM Research, oversætter og it chief operation manager *Tommi Bernitz*
Det Danske Akademi, professor *Anne-Marie Mai*
Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, seniorredaktør *Sanni Nimb*
Digitaliseringsstyrelsen, webredaktør og fuldmægtig *Sanne Petersen*
DR, sprogredaktør *Martin Kristiansen*
EU's sprog tjenester, sproglig administrator *Louise Aulkjær Ottesen*
Folketingets Administration, redaktionssekretær *Michael Ejstrup*
Forbundet Kommunikation og Sprog, forperson *Cathrine Holm-Nielsen*
Foreningen Norden, næstformand *Marion Pedersen*
Grænseforeningen, direktør *Hanne Sundin*
Justitsministeriet, kontorchef *Mads Møller Langtved*
Kulturministeriet, vicedirektør *Tonny Skovgård Jensen*
Kulturministeriet, forfatter *Jens Smærup Sørensen*
Kulturministeriets Stednavneudvalg, lektor *Rikke Steenholt Olesen*
Lektoratsudvalget, lektor *Bettina Perregaard*
Modersmål-Selskabet, cand.mag. *Ulla Weinreich*
Statsministeriet, (ubesat)

Translatørforeningen, selvstændig *Christina Furholm Kjærgaard*
TV2, seernes redaktør *Lars Bennike*
Uddannelsesforbundet, hovedbestyrelsesmedlem *Lotte Klein*
Undervisningsministeriet, (ubesat)
Personligt medlem, professor *Dorthe Duncker*
Personligt medlem, professor emeritus *Peter Harder*
Personligt medlem, lektor *Henrik Jørgensen*

Dagsordener til og referater fra repræsentantskabets møder findes på <https://dsn.dk/organisation-og-lovgivning/organisation/repraesentantskab/>.

Fagråd

Repræsentantskabet har nedsat to fagråd, nemlig Fagråd for retskrivning og Fagråd for sprogteknologi og fagsprog.

Fagråd for retskrivning skal godkende normændringer af ikke-principiel karakter i *Retskrivningsordbogen* og skal derudover være opmærksom på hvilke ændringer der kunne være principielle og derfor skal forelægges repræsentantskabet. Fagrådet har desuden til opgave at følge den overordnede redigering af den alfabetiske del af ordbogen.

Fagråd for sprogteknologi og fagsprog er rådgivende og har til formål at udvikle og følge Sprognævnets initiativer indenfor dets to virkefelter.

Dagsordener til og referater fra fagrådenes møder findes på <https://dsn.dk/organisation-og-lovgivning/organisation/fagraad/>.

Fagråd for retskrivning

Sanni Nimb (formand)
Margrethe Heidemann Andersen (sekretær)
Thomas Hestbæk Andersen
Inger Schoonderbeek Hansen
Anna Sofie Hartling
Henrik Jørgensen
Michael Nguyen

Fagråd for sprogteknologi og fagsprog

Dorthe Duncker (formand)
Thomas Widmann (sekretær)
Tommi Bernitz
Peter Juel Henrichsen
Tina Thode Hougaard
Sussi Olsen
Sanne Petersen

Dansk Sprognævnets bestyrelse

Bestyrelsen har det overordnede ansvar for nævnets virksomhed. 5 medlemmer vælges af repræsentantskabet, kulturministeren udpeger 1 medlem, og 1 medlem er medarbejdernes repræsentant. Sprognævnets direktør virker som sekretær for bestyrelsen.

Dagsordener til og referater fra bestyrelsens møder findes på <https://dsn.dk/organisation-og-lovgivning/organisation/bestyrelse/>.

Henrik Jørgensen (formand)

Lisa Storm Villadsen (næstformand)

Bettina Buch

Tonny Skovgård Jensen (udpeget af kulturministeren; på orlov fra 1.9.)

Holger Juul

Sussi Olsen

Jørgen Schack (medarbejderrepræsentant)

Dansk Tegnsprogråd

Dansk Tegnsprogråd består af 5 medlemmer som repræsenterer institutioner og organisationer der arbejder med tegnsprog. I 2023 har der været beskikket følgende rådsmedlemmer:

Dansk Sprognævn, *Mads Jonathan Pedersen*, redaktør ved Ordbog over Dansk Tegnsprog (formand)

Uddannelses- og Forskningsministeriet, *Tinne Steen Lund*, tegnsprogstolk (næstformand)

Dansk Sprognævn, *Vivien Mirjam Batory*, institutionsleder for Døvefilm

Danske Døves Landsforbund, *Helle Skjoldan*, konsulent i Danske Døves Landsforbund
Social- og Indenrigsministeriet, *Flemming Wang Jensen*, afdelingsleder ved Center for Kommunikation og Velfærdsteknologi, Center for Høretab

Dansk Sprognævn sekretariatsbetjener Dansk Tegnsprogråd og skal i denne sammenhæng (i) organisere rådets virke, (ii) besvare henvendelser om dansk tegnsprog og vejlede om tegnsprogsbrug og (iii) samarbejde med interessenter indenfor tegnsprogsområdet.

Dansk Tegnsprogråds sekretariat er sammenfaldende med nævnets Afdeling for Dansk Tegnsprog, og heri har der i 2023 arbejdet to videnskabelige medarbejdere som tilsammen udgør 1,2 årsværk: faglig leder Janne Boye Niemelä (0,8 årsværk) og videnskabelig medarbejder Elisabeth Holm Hansen (0,4 årsværk).

Yderligere oplysninger om Dansk Tegnsprogråd, herunder dagsordener for og referater fra møder i rådet, findes på <https://dsn.dk/dansk-tegnsprog/organisation/>.

DANSK SPROGNÆVNS MEDARBEJDERE

Til Dansk Sprognævn's forsknings- og informationsinstitut har følgende været knyttet i 2023:

Videnskabeligt personale

Margrethe Heidemann Andersen, ph.d., seniorforsker, souschef

Thomas Hestbæk Andersen, ph.d., direktør

Winnie Collin, cand.mag., ph.d.-stipendiat

Kirsten Lindø Dolberg-Møller, mag.art., seniorredaktør, DPO

Elisabeth Holm Hansen, master i professionel kommunikation, tegnsprogstolk, videnskabelig medarbejder

Anna Sofie Hartling, ph.d., forsker

Peter Juel Henriksen, ph.d., seniorforsker

Eva Skafte Jensen, dr.phil., seniorforsker

Oliver Rix Johannsen, cand.mag., videnskabelig assistent (tiltrådt 19.)

Johanne Niclasen Mortensen, cand.mag., videnskabelig kommunikationskoordinator

Michael Nguyen, ph.d., forsker

Janne Boye Niemelä, cand.mag., videnskabelig medarbejder, faglig leder for Afdeling for Dansk Tegnsprog

Marianne Rathje, ph.d., seniorforsker

Jørgen Schack, cand.mag., seniorforsker

Thomas Widmann, cand.mag., seniorkonsulent

Teknisk-administrativt personale

Anne Sofie Bøllingtoft, kontorassistent

Sebastian Metzger, it-specialist

Medarbejdere ved Syddansk Musikkonservatorium: *Janne Frandsen*, *Jette Granhøj*, *Elsebeth Hesdorf* og *Poul Erik Risager* (økonomiansvarlig)

Studertermedhjælpere

Nathalie De Vallier, stud.mag.

Julie Nygaard Elmstrøm, stud.mag.

Thea From, stud.mag.

Oliver Rix Johannsen, stud.mag.

Noah Lykke Knudsen, stud.mag.

Simone Kristine Dam Larsen, stud.mag.

Camilla Schmidt Lindvik, stud.mag.

Thrine Victoria Jarrot Meline, stud.mag.

Kathrine Muhsin, stud.mag.

Kirsten Nørgaard Nielsen, stud.mag.

Rose Terese Trøst Sørensen, stud.mag.

Christian Aaris Lærkedahl Ørnskov, stud.sc.

Praktikanter

Susanne Bisgaard, lydtekniker (4. kvartal)

Lea Elias Isen, stud.mag. (efterårssemesteret)

Emilie Ingeborg Lykfeldt, stud.mag. (efterårssemesteret)

Boje Møller Nielsen, softwareudvikler (1. kvartal)

Specialestipendiat

Oliver Rix Johannsen, stud.mag.

DANSK SPROGNÆVNS TVÆRGÅENDE FUNKTIONER OG RESURSER

Administration

Under ledelse af direktøren varetages Sprognævnets administrative processer væsentligst af en gruppe bestående af souschefen, en kontorassistent, en it-specialist og tre videnskabelige medarbejdere i samarbejde med administrationsafdelingen ved Syddansk Musikkonservatorium i Odense.

Sprognævnets it-infrastruktur varetages overordnet af Statens It og lokalt af Sebastian Metzger og Thomas Widmann. Tilsyn med nævnets databeskyttelse og datasikkerhed foretages af Slots- og Kulturstyrelsen og Datatilsynet; lokalt varetager Kirsten Lindø Dolberg-Møller funktionen som Sprognævnets DPO. Nævnets drifts- og lønregnskab varetages overordnet af Statens Administration og lokalt væsentligst af Poul Erik Risager og Jette Granhøj. Revision foretages af Rigsrevisionen. HR-forhold varetages overordnet af Slots- og Kulturstyrelsen og lokalt af Jette Granhøj. Det overordnede tilsyn med nævnets arkivalier varetages af Rigsarkivet.

Bibliotek

Biblioteket er et forskningsbibliotek med hovedvægt på lingvistiske emner og ordbøger. Biblioteket er primært et internt bibliotek.

Kirsten Lindø Dolberg-Møller varetager driften af biblioteket og sikrer at samlingen – både hvad angår selvstændige værker og (adgang til) tidsskrifter – er aktuel og nemt tilgængelig for alle ansatte.

Forlag

Sprognævnet har fra sin grundlæggelse udgivet sprogfaglige bøger og hæfter. Publikationerne spænder over rapporter fra afholdte seminarer eller konferencer i Sprognævnets konferencereserie, nye bøger i serien Dansk Sprognævnets skrifter, årsberetninger og tidsskrifter via publikationsplatformen Tidsskrift.dk, dvs. Det Kongelige Biblioteks open access-plattform OJS (Open Journal System).

Dansk Sprognævnets forlag tager sig af alle trin i udgivelsesprocessen, fra idé over indhentning af tilbud fra eksterne samarbejdspartnere (grafikere, illustratører og trykkerier) til redaktionelt arbejde, satskorrektur, markedsføring og salg.

Forlagsarbejdet ledes af Kirsten Lindø Dolberg-Møller.

NyS, Nydanske Sprogstudier

NyS, Nydanske Sprogstudier er et bredt og varieret tidsskrift om sprog og sprogvidenskab på dansk. Redaktionen består af sprogforskere fra Sprognævnet (aktuelt er det Michael Nguyen) og fra landets universiteter. *NyS* er fagfællebedømt, og det er et af de meget få dansksprogede videnskabelige tidsskrifter om sprog og sprogvidenskab.

Dansk Sprognævn er forlaget bag tidsskriftet og udgiver først og fremmest *NyS* fordi det ligger indenfor nævnets faglighed, men også for at bidrage direkte til at dansk ikke forsvinder som et sprog der anvendes i videnskabelige sammenhænge.

Med *NyS* sikrer Sprognævnet at alle har fri adgang til den nyeste forskning om dansk sprog. I 2023 er artikler herfra downloadet et rekordhøjt antal gange, nemlig 85.825; det er tilfredsstillende at satsningen på at omlægge *NyS* til et gratis onlinetidsskrift (fra primo 2021) fortsat bærer frugt.

Nyt fra Sprognævnet

Nyt fra Sprognævnet er udkommet med to numre som et digitalt og gratis tidsskrift i html- og pdf-format.

Antallet af abonnenter stiger støt. I 2023 har væksten været på godt 8 % ift. året før, så *Nyt fra Sprognævnet* nu har rundet 5.000 abonnenter (i alt 5.014 modtager tidsskriftet).

Publikationer på Tidsskrift.dk

Sprognævnet lægger vedholdende et stort arbejde i at tilgængeliggøre sine videnskabelige tidsskrifter digitalt for derigennem at styrke formidlingen af viden på højt niveau om dansk sprog og sprogbrug. De videnskabelige publikationer som Sprognævnet udgiver på publikationsplatformen Tidsskrift.dk, er blevet hyppigt downloadet i 2023, nemlig i alt 235.397 gange (ifølge tal fra Det Kgl. Bibliotek). Den meget markante fremgang fra 2020 til 2021 er således opretholdt.

Downloads fra Tidsskrift.dk	2019	2020	2021	2022	2023
Klart sprog i Norden	10.133	10.693	14.421	10.735	10.137
Lexico Nordica	21.561	17.438	29.955	27.737	27.926
Nordiske Studier i Leksikografi	18.833	18.828	28.543	28.470	32.280
Ny forskning i grammatik	31.348	29.913	43.775	31.032	36.440
NyS, Nydanske Sprogstudier	42.226	52.580	76.820	81.102	85.825
Sprog i Norden	36.251	32.371	43.362	41.728	42.789
I alt	160.352	161.823	236.876	220.804	235.397

Korpusser

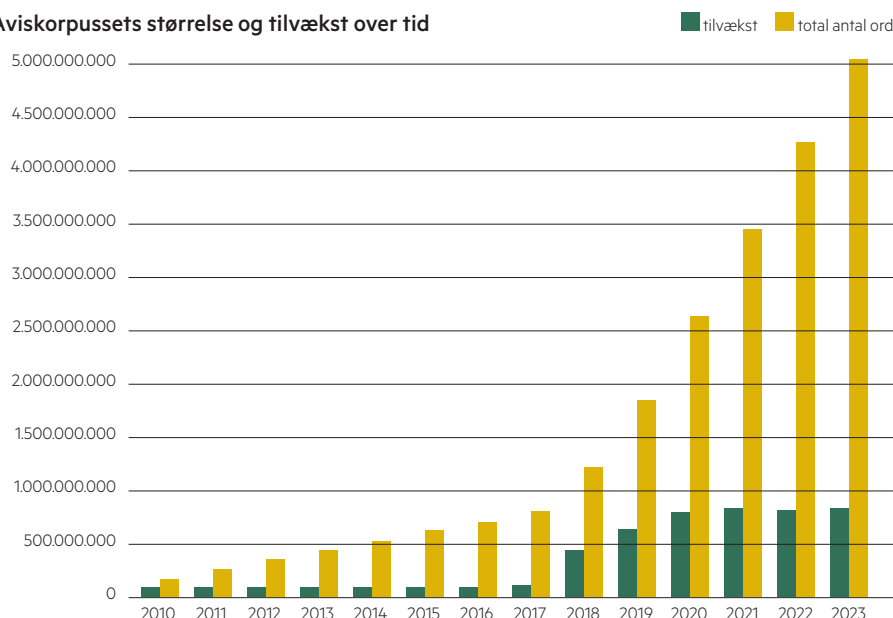
Dansk Sprognævn vedligeholder og udbygger et stort, generelt skriftligt tekstkorpus, Korp. Derudover har Sprognævnet opbygget en række mindre specialkorpusser til konkrete forskningsformål, fx et talesprogskorpus med dialogen fra reality-tv-serien *Ex on the beach* på ca. 560.000 ord, som bruges til indsamling af nye ord til *Nye Ord i Dansk 1995 til i dag* og slangudtryk til *Slangordbogen* (som Sprognævnet i 2023 har indgået et samarbejde med). Korpusset bruges også til undersøgelser af engelske lån,

undersøgelser af groft sprog og undersøgelser af grammatiske fænomener. Transkriptionen af dialogen i den ældre realityserie *Big Brother* fra 2001 på ca. 242.000 ord kan især bruges til at undersøge talesproglige fænomeners udvikling i løbet af de seneste 20 år, fx når det gælder engelske låneord og bandeord, hvilket hjælper til at skitsere en sproglig udvikling, som nævnet ofte bliver spurgt om.

I 2023 er korpusset af talesprog udvidet med transskribering af dialogen i reality-tv-serien *Paradise Hotel*. Udover at få udbygget Sprognævnets talesprogskorpus yderligere med de fordele det har for forskning og nyordsarbejde, er der det spændende ved netop *Paradise Hotel* at formatet i 2022 blev omlagt så det i højere grad afspejler tendenser ift. øget diversitet og repræsentativitet, og det skal undersøges om det afspejles i seriens sprogbrug. 2 sæsoner af *Paradise Hotel* er blevet transskriberet – i 2023 er det blevet til i alt 187.184 ord. Sprognævnet oplever en stigende interesse fra både studerende og forskere udenfor Sprognævnet der ønsker at anvende talesprogskorpusset til hhv. opgaver og forskningsprojekter pga. korpussets særlige beskaffenhed, men korpusset er kun til internt brug, bl.a. pga. aftaler med de tv-selskaber der har produceret serierne.

Sprognævnets generelle tekstkorpus, Korp, består af skriftlige medietekster fra aviser, magasiner og dissers hjemmesider og indeholder p.t. mere end 5 mia. løbende ord. Dansk Sprognævn er afhængig af at have et bredt mediekorpus for at kunne normere retskrivningen efter gode og sikre sprogbrugeres skriftlige sprogbrug (jf. Sprognævnsbekendtgørelsen, § 1, stk. 3 og 4), og i øvrigt for at finde ord til at vedligeholde ordsamlingen, som er en grundpille i nævnets arbejde. Sprognævnet modtager gennem Infomedia data både fra alle de store, toneangivende danske mediehuse og fra en lang række regionale og lokale mediehuse. I 2023 er der modtaget og indekseret mere end 800 mio. ord.

Aviskorpussets størrelse og tilvækst over tid

Sprognævnets korpusser sikrer den databaserede tilgang til at analysere sprogets form, betydning og udvikling, og de danner dermed grundlag for normering og beskrivelse og for nævnets tilbud til samfundet i form af ordbøger, rådgivning, forskningspublikationer, formidling i medierne m.m.

Ordsamlingen

Sprognævnet har en central, lovbestemt opgave i at registrere nye ord og ordforbindelser i dansk, og nævnets ordsamling er den mest fuldstændige ordsamling over dansk siden 1955. Ordsamlingen, som rummer ca. 475.000 forskellige ord, indeholder ca. 1,1 mio. citater med nye ord, nye betydninger af gamle ord, nye konstruktioner og nye stave- og bøjningsformer. Der bliver hele tiden tilføjet nye citater, og i 2023 voksede ordsamlingen med 916 citater. Indsamlingen af de nye ord og udtryk er først og fremmest en selvstændig forskningsopgave med sproghistorisk værdi, og det er en opgave som det i Danmark påhviler Sprognævnet at udføre (jf. lov om Dansk Sprognævn, § 1, stk. 2, pkt. 11). Lidt populært kan man betegne ordsamlingen som 'det danske sprogs hukommelse', og hovedparten af ordene findes ikke i nogen ordbøger.

Når et nyt ord eller en ny ordforbindelse bliver indlemmet i ordsamlingen, er det fordi det af hensyn til beskrivelsen af sprogudviklingen eller forskningen er interessant. Det kan fx være fordi der er tale om et helt nyt ord (fx *biopause*, der er registreret i 2023, og som er en pause der er god for ens biologi, hvad enten det er for at drikke vand eller gå på toilettet), eller *e-dna*, der er dateret til 2021, og som betegner rester af dna der findes udenfor en organisme, fx i vand. Det kan også ske at et varemærke (fx *Wolt*) bliver brugt som verbum (*wolte*), hvilket vi har registreret første gang i 2022, eller at sprogbrugerne danner nye kombinationer af kendte ord, fx *motivirret*, der er en sammenblanding af *motiveret* og *forvirret* (registreret første gang 2023). Mange af disse ord forsvinder igen uden at blive optaget i ordbøgerne, men eksisterer blot i ordsamlingen som et vidnesbyrd om sprogets forandringer og om hvordan sproget afspejler kulturelle og historiske ændringer i samfundet.

Ordsamlingen var tidligere og i mange år en rent fysisk seddelsamling, og den består derfor primært af fysiske sedler (i klassisk A6-arkivskuffeformat). Da ordsamlingen er i brug i Sprognævnets daglige arbejde, har Rigsarkivet givet tilladelse til såkaldt bevaring i institutionen, og den er således placeret i Bogense. I 2023 har Sprognævnet arbejdet med at udvikle et projekt med betegnelsen *Ordsamlingen.dk* der i sin essens handler om at digitalisere den kulturarv som ordsamlingen udgør, og tilgængelig- og offentliggøre den via internettet. *Ordsamlingen.dk* vil således gennem digital bevaring sikre væsentlig og unik dansk kulturarv, give alle danskere mulighed for at undersøge det danske sprogs udvikling direkte og bidrage til forskningsinfrastrukturen i Danmark. Projektet er afhængigt af ekstern finansiering i størrelsesordenen ca. 6 mio. kr.

DANSK SPROGNÆVNS FORMALISEREDE SAMARBEJDER

Bibelselskabet

Dansk Sprognævn bidrager til Bibelselskabets arbejde med en ny oversættelse af Bibelen – et arbejde som kulminerer med udgivelsen af en ny autoriseret bibeloversættelse i 2036.

Eva Skafte Jensen deltager i chefredaktionen. Chefredaktionen, der rummer både eksegetisk, praktisk-teologisk og danskfaglig ekspertise, har ansvaret for at lede og bemane projektet. Det gælder både for de to centrale redaktionsudvalg – et for *Det Gamle Testamente* og et for *Det Nye Testamente* – og for valget af primæroversættere, eksegetiske sparringspartnere og dansk konsulenter, som skal udarbejde oversættelserne.

Dansk Sprognævn/Nordfyns Gymnasium/Nordfyns Kommune/Syddansk Universitet

Dansk Sprognævn har et formaliseret, lokalt partnerskab med Nordfyns Gymnasium, Nordfyns Kommune og Syddansk Universitet. Formålet med partnerskabet er at styrke fælles interesser indenfor sprog, uddannelse, turisme og erhvervsudvikling, og i regi af partnerskabet bidrager nævnet med at udvikle nye rammer for at dyrke, styrke og undersøge det danske sprog.

I 2023 har der i partnerskabet været to større initiativer med Sprognævnets involvering, nemlig sprogfestivalen *Sprogense* og et nyt kommakursus til alle.

I tæt samarbejde med Nordfyns Erhverv og Turisme (Nordfyns Kommune) afholdt

Sprognævnet i september den tredje udgave af *Sprogense* (www.sprogense.dk). Under *Sprogense* omdannedes Bogense til en sprogfestival hvor alle var velkomne – hvor sproget blev sat i spil i de hyggelige gader, på caféerne, i kirken og på spillestederne, og hvor fagfolk og specialister og alle sproginteresserede kunne mødes til dialog.

Sprognævnet arbejder vedholdende med at være synligt i det danske samfund, herunder med at bidrage til den demokratiske samtale om det danske sprog og kulturforståelsen. I det lys er det stærkt tilfredsstillende at årets udgave af *Sprogense* var en succes med betydelig medieomtale og en stigning i besøgstallet (5-7.000 gæster lagde vejen forbi Bogense og Sprognævnet). På baggrund af en evaluering af de hidtidige tre afholdte festivaler justeres konceptet for de fremtidige udgaver, og som en konsekvens heraf planlægges næste udgave af *Sprogense* først til første weekend i maj 2025; i 2024 holdes *Sprogense*-idéen i live med en række mindre arrangementer.

Johanne Niclasen Mortensen er Sprognævnets projektkoordinator af *Sprogense*-indsatsen.

Sammen med sprog- og journalistikmiljøerne på Syddansk Universitet lancerede Sprognævnet i foråret et nyt [online kommakursus](https://dsn.dk/nyt-fra-sprognævnet/oktober-2023/et-skraeddersyet-kommakursus/); se også <https://dsn.dk/nyt-fra-sprognævnet/oktober-2023/et-skraeddersyet-kommakursus/>.

Kurset fik ved lanceringen bred medieopmærksomhed, og indtil nu har ca. 20.000 brugt kurset til at blive bedre til at sætte komma. Kurset er gratis, og det består af små læringsmoduler som kan tages i forskellige niveauer (fra folkeskole- til ekspertniveau). Efter færdiggørelse får man et bevis.

Sprognævnet har især bidraget med indholdsmæssig ekspertise, herunder kvalitetssikring, mens Syddansk Universitet har bidraget både med indhold og med produktion.

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab

Dansk Sprognævn har i en længere årrække samarbejdet med [Det Danske Sprog- og Litteraturselskab](#), primært om en fælles, online rådgivningsresurser om dansk sprog, sproget.dk. Efter planen skulle sproget.dk i 2023 have været relanceret i en ny (og bl.a. mobiloptimeret) version, men forsinkelser hos webbureauet der varetager opgaven, bevirker at den nye version af siden først lanceres i 2024. I 2023 har der også været samarbejdet om udviklingen af *Det Centrale Ordregister* (COR).

European Federation of National Institutions for Language

Sprognævnet er medlem af den [Europæiske Samarbejdsorganisation for Nationale Sproginstitutioner](#).

Forbundets årsmøde fandt sted i Ljubljana i oktober med fokus på digitale sproglige resurser; temaet var *By the People, for the People: Online Dictionaries, Language Portals, and the Role of Language Users*. Derudover har forbundet gennemført en række webinarer, og Sprognævnets medarbejdere har deltaget i flere af disse. Desuden har nævnet bidraget til den europæiske 'Master's Thesis Competition', hvis formål er at øge synligheden af unge akademikers sprogvitenskabelige arbejde og bidrage til en karriere indenfor feltet.

Netværket for sprognævnene i Norden

[Netværket for sprognævnene i Norden](#) afholdt det årlige netværksmøde i Stockholm i juni. På dette møde diskuteredes netværkets samarbejdsområder, et indspil til Nordisk Ministerråd, en udvekslingsordning mellem de nordiske sprognævn for medarbejdere, netværkets økonomi og den samlede statusrapport for alle de nordiske sprognævn og -råd. I juni afholdt netværket, ligeledes i Stockholm, det nordiske sprog-møde. Sprog-mødet var arrangeret i samarbejde med det terminologiske netværk Nordterm, og konferencens titel var *Terminologi i samhällets tjänst*.

Dansk Sprognævn har på vegne af netværket udgivet *Språk i Norden 2023*. Nummeret indeholder en oversigt over nordiske publikationer om sprog udgivet i de nordiske lande i 2022. Publikationen kan findes på [Tidsskrift.dk](https://tidsskrift.dk). *Språk i Norden* er centralt

i netværkets arbejde med rådgivning og information til offentligheden, ikke mindst til undervisere i dansk og i dansk som andetsprog og fremmedsprog på udenlandske universiteter.

Nordisk tegnsprogsnetværk

Nordisk tegnsprogsnetværk er finansieret af Nordisk Ministerråd. Formålet med netværket er at gøre det muligt at udveksle erfaringer om arbejdet med tegnsprog i de nordiske lande og udføre fællesnordiske projekter. Bl.a. bidrager netværket til Nordisk Ministerråds samarbejdsprogram (aktuelt 2025-2030).

I 2023 mødtes netværkets medlemmer to gange i Stockholm. Det første møde foregik i tilknytning til konferencen *Terminologi i samhällets tjänst*. Her bidrog netværket med to talere som holdt oplæg om terminologi for tegnsprog. Det andet møde blev gennemført umiddelbart forud for et seminar om statistik inden for tegnsprog, som blev afviklet i november hos Institutet för språk och folkminnen. Til seminaret var der talere fra Statistisk sentralbyrå i Norge, Institut for Menneskerettigheder i Danmark og Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet.

I løbet af 2022 lancerede tegnsprogsnetværket hjemmesiden TegnTube.com, og i 2023 er siden opdateret og forbedret.

Slangordbogen

I 2023 har Sprognævnet etableret et samarbejde med [Slangordbogen](#) redigeret af Torben Christiansen. *Slangordbogen* findes som app med 12.000 opslagsord, 5.000 udtryk og 17.100 definitioner (jf. seneste opdatering i 2022), og Torben Christiansen har arbejdet med ordbogen i omkring 20 år. Det er Sprognævnets nyordsredaktion der fremover vil bidrage til arbejdet med at redigere *Slangordbogen*, og det er et arbejde der primært fokuserer på dels at finde nye ord til ordbogen, dels at tilføje dateringer til ordbogens opslagsord. Herudover kommer Sprognævnets studentermedhjælpere, i kraft af deres unge alder, til at indgå i arbejdet med at finde nye kandidater til *Slangordbogen*, ligesom Sprognævnet har iværksat et samarbejde med gymnasier hvor eleverne kommer til at hjælpe med indsamling af slangudtryk – igen for at sikre bidrag af ny slang fra yngre målgrupper.

Øvrige engagementer

Flere af nævnets medarbejdere er engageret i faglige selskaber, udvalg og institutioner mv.:

Margrethe Heidemann Andersen er medlem af redaktionen for *Nyt fra Sprognævnet*.

Hun er sekretær for Fagråd for retskrivning og fører tilsyn med sproget.dk. Derudover er hun også fagredaktør på lex.dk.

Thomas Hestbæk Andersen er ansvarshavende redaktør for *Nyt fra Sprognævnet*.

Han er medlem af bestyrelsen for Danske Taler, herunder i juryen for uddeling af prisen for årets danske tale, og han er beskikket som censor i sprogpsykologi.

Winnie Collin er Sprognævnets ankerperson på klarsprogsområdet og den danske repræsentant i Arbejdsgruppen for klarsprog i Norden (som hører under Netværket for Sprognævnene i Norden).

Kirsten Lindø Dolberg-Møller er medlem af redaktionen for *Nyt fra Sprognævnet*. Hun foretager desuden fagfællebedømmelser af litteraturvidenskabelige publikationer for danske, videnskabelige forlag. Hun er fra 2024-publikationen hovedredaktør af tidsskriftet *Sprog i Norden*, der udgives af Netværket for Sprognævne i Norden. Arbejdet er påbegyndt i efteråret 2023.

Elisabeth Holm Hansen er undervisningskonsulent på Tegnsprogs- og skrivetolkeuddannelsen ved Københavns Professionshøjskole og redaktør for dansktegnprog.dk.

Anna Sofie Hartling er i kraft af sin plads i redaktionen af *Retskrivningsordbogen* en del af Fagråd for retskrivning. Hun er medlem af advisoryboardet for projektet *Mange glubende Dage ere gaaede forud. Grammatik i 1800-tallet som nøgle til moderne normproblemer*. Derudover er hun med i arrangørgruppen bag Sprogprisen.dk.

Peter Juel Henriksen er Sprognævnets repræsentant i Arbejdsgruppen for sprogteknologi i Norden (ASTIN). Han er medlem af Alexandra Instituttets ekspertpanel for projektet *Dansk for Alle*, medlem af projektgruppen Danish Gigaword (ledet af ITU), konsulent for projekt *Ravnur* (færøsk talegenkendelse), Oticon og Grønlands regering (Naalakkersuisut) i emner inden for sprogteknologi.

Eva Skafte Jensen er koordinator for Grammatiknetværket, serieredaktør for *Ny forskning i grammatik*, medlem af Det Kongelige Danske Videnskabernes Selskab, bestyrelsen for Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, bestyrelsen for Støtteforeningen for Grammatiknetværket og styrelsen for Universitets-Jubilæets danske Samfund. Hun er desuden medlem af chefredaktionen for den næste autoriserede oversættelse af *Bibelen*, som skal udkomme i 2036. Hun underviser på ph.d.-kurser og deltager jævnligt i bedømmelsesarbejde for universiteterne. Hun er beskikket som censor i censorkorpset for dansk på universiteterne og i censorkorpset for lingvistik.

Johanne Niclasen Mortensen deltager i arrangørgruppen bag det årlige symposium *Sprog og interaktion i digitale medier*. Hun er desuden medlem af redaktionen for *Nyt fra Sprognævnet*.

Michael Nguyen er Dansk Sprognævnets redaktør af sproget.dk. Han er endvidere medlem af redaktionerne for *Retskrivningsordbogen*, *Nyt fra Sprognævnet* og *NyS, Nydanske Sprogstudier*. Han er også medlem af bestyrelsen for Støtteforeningen for Grammatiknetværket. Endelig skriver han klummer til tidsskriftet *Dansknoter*.

Janne Boye Niemelä er kontaktperson for Nordisk tegnsprogsnetværk og redaktør for dansktegnprog.dk. Hun er formand for Tegnsprogs- og skrivetolkeuddannelsens uddannelsesudvalg.

Marianne Rathje er nordisk sekretær i Netværket for Sprognævne i Norden. Hun er desuden en del af de internationale netværk *Swearing in Scandinavia* og *Language and Gender: Academic Research and Practical Implementation*. Hun er beskikket som censor i censorkorpset for dansk på universiteterne og i censorkorpset for sprogpsykologi. Hun er desuden ledende medlem af netværket *FoSiDiMe – Forskning i Sprog og Interaktion i Digitale Medier*, der hvert år arrangerer *Symposium om sprog og interaktion i digitale medier*. I 2023 er Marianne Rathje endvidere blevet styregruppemedlem af EU-netværket *ENEOLI – European Network On*

Lexical Innovation (COST-projekt), som skal styrke europæisk samarbejde om nye ord. Endelig skriver Marianne Rathje ugentligt sprogklummer til Politiken.

Jørgen Schack er medlem af Kulturministeriets Stednavneudvalg og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab.

Thomas Widmann er sekretær for Fagråd for sprogteknologi og fagsprog. Han blev i maj 2023 valgt til formand for Nordisk Forening for Leksikografi.

Oplysning og rådgivning

Dansk Sprognævn skal "give råd og oplysninger om det danske sprog", herunder "besvare sproglige spørgsmål fra myndigheder og offentligheden om det danske sprogs bygning" og "udgive skrifter om dansk sprog", står der i sprognævnsløven. Oplysning og rådgivning er altså en af nævnets kerneopgaver.

I 2023 har Sprognævnet varetaget sin forpligtelse ift. rådgivning og oplysning om dansk ad en lang række kanaler: spørgetelefonen, hvis brug vidner om at den er et centralt redskab for (især professionelle) sprogbrugere i Danmark; nævnets hjemmesider (dsn.dk, dansktegnprog.dk, sproget.dk, roplus.dk og rohist.dk); *Nyt fra Sprognævnet*, som er udkommet med to fyldige numre om dansk; hyppige opslag på Facebook og Instagram (for profiler tilknyttet såvel Sprognævnet som sproget.dk), som har bidraget til at øge Sprognævnets rækkevidde på de sociale medier; en lang stribe af foredrag og mange mediebidrag og megen medieomtale.

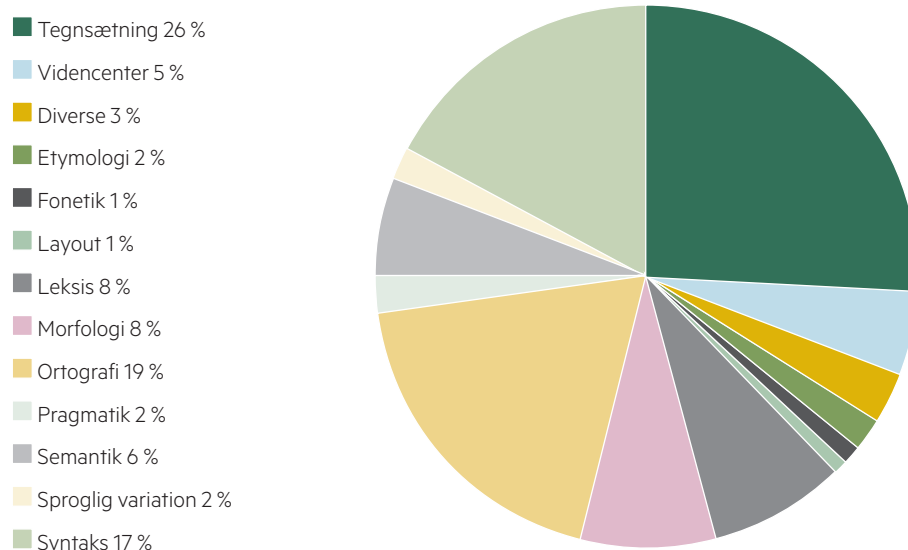
SPØRGSMÅL OG SVAR

Sprognævnets spørgetelefon er principielt alles kanal for spørgsmål om sprog, og i en tid hvor mere og mere rådgivning og oplysning (og kommunikation, i det hele taget) bliver digitalt automatiseret og afpersonaliseret, er spørgetelefonen et enestående tilbud om rådgivning, idet enhver dansker kan gå i direkte dialog om sproget med nogle af Danmarks førende sprogfolk om alt fra generelle regler til små detaljer.

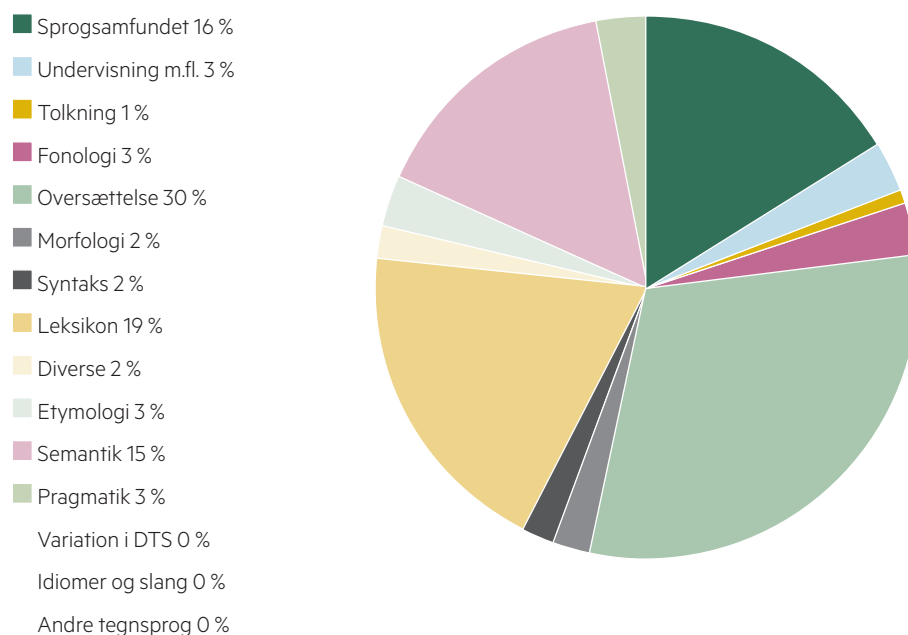
Antallet af henvendelser til svartjenesten har i 2023 ligget på et forventeligt og tilfredsstillende niveau som før coronaårene (2020 og 2021) på ca. 5.000 svar. Trods en mangfoldighed af online muligheder for at søge efter og finde svar på sproglige spørgsmål oplever Sprognævnet at den service som nævnet yder gennem svartjenesten, er efterspurgt, ikke mindst i sammenhænge hvor ingen andre kan yde en tilsvarende rådgivning. Nedenstående tabel viser en oversigt over antallet af svar i de seneste fem år.

Svarstatistik	2019	2020	2021	2022	2023
Svar om dansk	4.617	6.042	6.531	4.993	5.144
Svar om dansk tegnsprog	143	243	327	343	264

Spørgsmålene registreres i forskellige kategorier så det er muligt at følge med i på hvilke områder der er størst efterspørgsel på information. De tre største områder angår skriftsproglig korrekthed og er tegnsætning (især komma), ortografi (retskrivning) og syntaks (ordstilling, sætningens opbygning), og herefter kommer morfologi (bøjning), leksis (ordforråd) og semantik (betydning); det er en fordeling af spørgsmål som ligner de forrige års.

Afdeling for Dansk Tegnsprog har en særskilt svartjeneste hvor interesserede kan stille spørgsmål om dansk tegnsprog. Svartjenesten fik og besvarede 264 spørgsmål om dansk tegnsprog i løbet af 2023, så den meget store efterspørgsel af svartjenesten som oplevedes i 2021 og 2022, er aftaget, men ligger stadig på et tilfredsstillende niveau. Lidt over halvdelen af spørgerne er døve eller hørehæmmede. Spørgsmålene til dansk tegnsprog angår især oversættelse og dernæst leksikon (fx personnavnetegn og landetegn), hvilket er illustreret nedenfor.

HJEMMESIDER OG DIGITALE KOMMUNIKATIONSKANALER

Formålet med Sprognævnets rådgivning er primært at styrke sprog og kommunikation i det danske samfund og hjælpe alle til at udtrykke sig på et klart og formålstjenligt sprog. Af den grund fokuserer Sprognævnet på at udvikle og vedligeholde informations- og rådgivningstilbud som kan nå bredt ud.

Blandt de digitale og internetbaserede kanaler som nævnet bruger for at nå det brede publikum, er dsn.dk, sproget.dk, diverse apper, sociale medier, *Nyt fra Sprognævnet* og *Retskrivningsordbøger gennem historien*. *Retskrivningsordbogen* er tilgængelig flere steder, fx på dsn.dk og på sproget.dk og i appen *RO+*, men også via kommercielle platforme som Ordbogen.com og Gyldendals tilbud til skoler. Forskningsresultater formidles bl.a. via dsn.dk og Tidsskrift.dk.

dsn.dk

Dansk Sprognævnets primære formidlingskanal er hjemmesiden dsn.dk, og her er det muligt at finde oplysninger om Sprognævnets opgaver og organisering. Hjemmesiden opdateres løbende med nyheder om Sprognævnets forskningsprojekter og samarbejder, og i 2023 er der bragt 22 nyheder om alt fra kåringen af årets ord til opdateringer af *Retskrivningsordbogen*. På dsn.dk findes også Sprognævnets eget tidsskrift *Nyt fra Sprognævnet*.

Hjemmesiden giver adgang til både *Retskrivningsordbogen* og *Nye ord i dansk 1955 til i dag*.

I 2023 er hjemmesidens multisøgefunktion blevet optimeret med en såkaldt preview-visning der gør det lettere for brugerne at finde det de søger.

[Ordregister.dk](https://ordregister.dk)

I 2022 lancerede Sprognævnet ordregister.dk med dokumentation af *Det Centrale Ordregister* (COR), som Sprognævnet har udviklet i samarbejde med Center for Sprogteknologi, Københavns Universitet, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Digitaliseringsstyrelsen. Det fælles udviklingsprojekt sluttede med udgangen af 2023, men ordregister.dk videreføres af Sprognævnet. Blandt andet vil den nye udgave af *Retskrivningsordbogen* i 2024 blive udgivet her som COR-ordbog. Sprognævnets nye tekstparser CLINK (COR-linker) bliver tilgængelig på ordregister.dk i løbet af 2024.

[Sproget.dk](https://sproget.dk)

På sproget.dk finder man vejledning, oplysning og svar på spørgsmål om det danske sprog og sprogforhold i Danmark, ligesom siden tilbyder et søgeredskab der giver adgang til officielle, autoritative ordbøger og opslagsværker.

Fra søgefeltet får man bl.a. adgang til *Retskrivningsordbogen*, *Den Danske Ordbog*, *Ordbog over det danske Sprog*, *Nye ord i dansk 1955 til i dag* og *Schultz' Dansk Synonymordbog*; man finder svar på sproglige spørgsmål stillet til Dansk Sprognævn og redaktionen af ordnet.dk, oplysninger om retskrivningsregler, typiske sproglige problemer med tilhørende øvelser, nyttige ordlister mv., og man kan gå i dybden med sproglige temaer som dialekter, udtale, etymologi, ordsprog m.fl. I små quizzer kan man

derudover teste sin viden om typiske retskrivningsproblemer, gamle ord og ordsprog, ord fra vores nabosprog, pendulord mv.

Det forgangne år har primært fokuseret på arbejdet med at flytte sproget.dk over på en mobilvenlig og mere tidssvarende digital platform. Denne proces sker i samarbejde med webbureauet Peytz, og det forventes at processen er afsluttet i 2024. Migreringen er nødvendig, for i de godt 15 år sproget.dk har eksisteret, har siden fået mere og mere indhold, og søgeresultatlisten er sideløbende blevet mere og mere uoverskuelig – især for brugere der ikke på forhånd ved hvad de er på udkig efter. Samtidig har sproget.dk på sin nuværende platform ikke kunnet vises ordentligt på hverken mobil eller tablet.

På indholdssiden har sproget.dk publiceret 59 nyheder om alt fra opdateringer af *Retskrivningsordbogen*, over foredrag om det danske stød til bogudgivelser om fonetik og sprogfilosofi.

I 2023 var sproget.dk som altid med i arrangørgruppen bag Sprogprisen.dk. Priserne uddeles på Sprogdagen, og i 2023 var *sprogteknologi og kunstig intelligens* temaet. Sprogdagen, som fandt sted på Danmarks Medie- og Journalisthøjskole, DMJX, i Århus den 4. oktober, bød på oplæg om sprogteknologi og kunstig intelligens med blandt andre chefredaktør på fagbladet *Folkeskolen*, Andreas Marckmann Andreasen, og professor i antropologi Cathrine Hasse. Der blev uddelt 5 sprogpriser i kategorierne: Årets bedste tekst (vinder: Anne Sophia Hermansen), Årets bedste tekst på sociale medier (vinder: *Louis Nielsen*), Årets bedste visuelle budskab (vinder: *Danner*), særpris udenfor kategori (vinder: *Netto og Irma*), Årets bedste brug af autogenereret tekst (vinder: *Future Classroom Lab*).

Sproget.dk udvikles og drives i et samarbejde mellem Dansk Sprognævn og Det Danske Sprog- og Litteraturselskab. Redaktører er Michael Nguyen (Dansk Sprognævn) og Laurids Kristian Fahl og Andrea Stengaard (Det Danske Sprog- og Litteraturselskab). Desuden har følgende studentermedhjælpere fra Dansk Sprognævn været tilknyttet i 2023:

Thea From, Oliver Rix Johannsen, Simone Kristine Dam Larsen, Noah Lykke Knudsen, Kathrine Muhsin, Kirsten Nørgaard Nielsen og Nathalie De Vallier.

Sprognævnet på de sociale medier

Dansk Sprognævn har aktive profiler på Facebook og LinkedIn. LinkedIn benyttes primært til meddelelser om arrangementer samt organisatoriske nyheder, fx annoncering af ledige stillinger. Dansk Sprognævns væsentligste sociale mediekanal er Facebook, hvor Sprognævnet bidrager med ca. to sprogfaglige opslag om ugen, som det er eksemplificeret her med et af de opslag der havde størst rækkevidde i 2023.

Dansk Sprognævn
12. oktober 2023

Hedder det 'en mega dejlig hund' eller 'en megadejlig hund'?

Forstærkende førsteled er ord eller orddele som forstærker et adjektiv (tillægsord). Forbindelser med forstærkende førsteled skal skrives i ét ord, fx 'allerbedst' og 'megadejlig'.

Nogle forstærkende førsteled kan også fungere som selvstændige adjektiver, fx 'kæmpe', 'super' eller 'mega'. De skrives sammen med et følgende adjektiv hvis de to tilsammen siger noget om et følgende substantiv (navneord), fx 'et superlækkert hus', 'en kæmpestor trampolin' eller 'et smadderægerligt tab'. Derfor er den korrekte stavemåde i opslaget eksempel 'en megadejlig hund'. Hvis det sidste adjektiv og substantivet tilsammen udgør en helhed som det første adjektiv beskriver, skal det derimod skrives i flere ord, fx 'en kæmpe politisk sejr', dvs. en kæmpe sejr som er politisk.

Læs mere om forstærkende førsteled i Nyt fra Sprognævnet:
<https://dsn.dk/wp.../uploads/2021/01/september-2014.pdf>

Hvad er det korrekte?

'en mega dejlig hund'
eller
'en megadejlig hund'

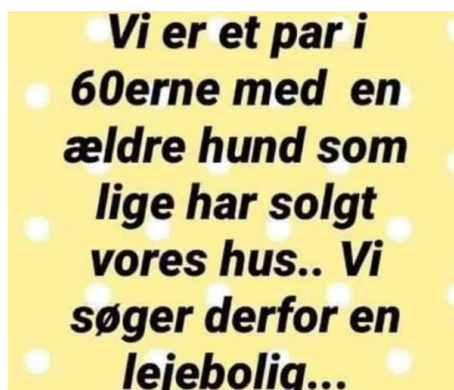
Det samlede antal af følgere på Dansk Sprognævns sociale medier er i 2023 steget med 17 %. Et samlet overblik over udviklingen i følgere på Sprognævnets sociale medier ses i tabellen nedenfor:

Sociale medier, Dansk Sprognævn	2020	2021	2022	2023
Facebook (følgere)	5.892	7.096	7.124	8.500
LinkedIn	2.017	2.719	3.063	3.501
I alt	7.909	9.815	10.187	12.001

Sproget.dk's tilstedeværelse på sociale medier som Facebook og Instagram har til formål at sprede sproglæde og vække interessen for den gode og inspirerende kommunikation.

Sproget.dk's facebookprofil har nu 12.487 følgere. Årets mest populære opslag var "Kender du nogen der siger én 'kilomet?'".

På Instagram har sproget.dk 19.883 følgere. De opslag som når ud til mange følgere, er typisk om mad, pudsige oversættelser eller sjove sætningskonstruktioner som resulterer i en ny tolkning – ofte til den komiske eller makabre side, fx "Vi er et par i 60'erne med en ældre hund som lige har solgt vores hus. Vi søger derfor en lejebolig". Det opslag der i 2023 fik mest opmærksomhed, nåede ud til 176.000 Instagrambrugere; det fik 2.294 likes og 83 kommentarer. Opslaget centrerede sig om et skilt med teksten "Fodgængere henvises til kirkegården".

På LinkedIn deler sproget.dk alle de nyheder der lægges på hjemmesiden. Her stiger antallet af følgere også; aktuelt når sproget.dk-nyhederne ud til 4.062 sproginteresserede.

En oversigt over udviklingen i antallet af brugere og følgere af sproget.dk's profiler på sociale medier er givet i tabellen nedenfor.

Sociale medier, sproget.dk	2020	2021	2022	2023
Facebook (følgere)	9.594	10.783	11.821	12.487
Instagram	12.261	14.700	16.511	19.883
LinkedIn	2.956	3.514	3.840	4.062
I alt	24.811	28.997	32.172	36.432

Populærvidenskabelige foredrag og besøg

Også i 2023 har der været en meget stor efterspørgsel efter foredrag om Sprognævnets kernefaglighed. 57 gange er nævnets medarbejdere trådt frem med et populærvidenskabeligt foredrag. Det medfører selvsagt et signifikant resursetræk, men det er et vidnesbyrd om Sprognævnets gode omdømme og relevansen af dets faglige arbejde at nævnets videnskabelige personale i så stor stil inviteres til at holde foredrag både indenlands og udenlands.

Sideløbende med foredragsvirksomheden har Sprognævnet budt indenfor til en række besøg og rundvisninger i huset i Bogense.

Seminaret *Korrekt dansk i gymnasiet*

I slutningen af 2022 lancerede Dansk Sprognævn seminaret *Korrekt dansk i gymnasiet*, som er målrettet dansklærere i gymnasiet.

Seminaret, som varer 2,5 time, indeholder en introduktion til begrebet 'korrekt dansk' samt en demonstration af de online værktøjer som Dansk Sprognævn anbefaler til brug i undervisningen i korrekt sprog. Derefter faciliterer medarbejdere fra Dansk Sprognævn en åben diskussion, hvor der er mulighed for erfaringsudveksling og for at diskutere sproglige problemstillinger som er relevante for det enkelte lærerkollegie.

I 2023 har Dansk Sprognævn afholdt 8 seminarer i hhv. Slagelse, Skanderborg, Holbæk, Thisted, Aalborg, Århus, Åbenrå og Vordingborg. Tilbagemeldingerne fra de deltagende gymnasielærere har været overvejende positive, og Dansk Sprognævn fortsætter med at udbyde seminaret i 2024.

Johanne Niclasen Mortensen er ansvarlig for Sprognævnets seminarer.

Mediebidrag

Dansk Sprognævn kan tælle 158 direkte mediebidrag i 2023, og de spænder vidt over interviews, klummer og øvrig ekspertoptræden i radio, tv, dagspressen og onlinemedier. Det (u)kønnede sprog, herunder arbejdet med ligestilling ifm. den kommende 5. udgave af *Retskrivningsordbogen*, er noget af det der har været mest eksponeret i medierne.

Som tidligere år har Sprognævnet i 2023 stillet medarbejdere til rådighed som sprogeksperter i radioudsendelsen Klog på sprog på DR P1, og i samarbejde med programmet har nævnet arrangeret kåringen af årets ord 2023: *ChatGPT*. Som et nyt tiltag stod Sprognævnet sammen med P3 bag kåringen af årets ungeord 2023: *rizz*. Endvidere leverer Marianne Rathje faste klummer til Politiken, og Elisabeth Holm Hansen og Janne Boye Niemelä leverer klummer om dansk tegnsprog til Døvebladet.

Tallene nedenfor angiver Dansk Sprognævns direkte mediebidrag, som er medieomtale hvor Sprognævnet direkte har været involveret (fx i form af et interview). Opgørelsen angiver alene mediebidrag om nævnets faglighed – ikke om organisatoriske forhold eller personaleændringer. Derudover er bidrag til Ritzau, som altid når ud til en bred vifte af medier, kun medregnet én gang, og der måles ikke på medieomtale som følge af nyheder på dsn.dk, af at andre medier refererer en mediehistorie, eller når nævnet i øvrigt omtales (i fx læserbreve og debatindlæg). Således er det faktiske medietryk betydeligt større end indikeret af tallene.

Mediebidrag	2019	2020	2021	2022	2023
Interviews radio	20	45	37	29	35
Interviews tv	8	21	6	8	12
Interviews aviser/blade	22	44	39	42	41
Interviews internet	4	13	12	5	13
Debatindlæg	0	0	2	0	4
Klummer	31	52	46	45	53
I alt	85	175	142	129	158

OPLYSNING OG RÅDGIVNING OM DANSK TEGNSPROG

Afdeling for Dansk Tegnsprog har en svartjeneste hvor interesserede kan stille spørgsmål om dansk tegnsprog. Svartjenesten fik og besvarede 264 spørgsmål om dansk tegnsprog i løbet af 2023. Hjemmesiden dansktegnsporg.dk, der har til formål at oplyse og rådgive om dansk tegnsprog, er desuden blevet suppleret med 13 spørgsmål/svar.

I forbindelse med afdelingens rådgivnings- og oplysningsvirksomhed er der behov for at trække på de (temmelig få) resurser der eksisterer om dansk tegnsprog. Afdeling for Dansk Tegnsprog samarbejder bl.a. med Ordbog over Dansk Tegnsprog om tegns udførelse og betydning. En anden vigtig forudsætning for afdelingens rådgivning og oplysning om dansk tegnsprog er den såkaldte referencegruppe, der blev etableret i 2016. Referencegruppen består af cirka 30 medlemmer med dansk tegnsprog som modersmål. Medlemmerne repræsenterer en bred geografisk, aldersmæssig og uddannelsesmæssig spredning, og herfra indsamler afdelingen informationer i forbindelse med spørgsmål om tegn. Desuden trækker afdelingen på professor emeritus, dr.phil. Elisabeth Engberg-Pedersens ekspertise i dansk tegnsprog.

Afdeling for Dansk Tegnsprog har i 2023 holdt en række møder med Elisabeth Engberg-Pedersen og Mads Jonathan Pedersen fra Københavns Professionshøjskole om forskellige aspekter ved dansk tegnsprogs grammatik. Den seneste bog om dansk tegnsprogs grammatik er fra 1998. Elisabeth Engberg-Pedersen arbejder på en revideret bog om grammatikken, og møderne indgik som led i det arbejde. En række faglige observationer fra disse møder er medtaget i de temaer som er publiceret på dansk-tegnsporg.dk i årets løb.

Afdelingen udbygger kontinuerligt databasen over spørgsmål og svar om dansk tegnsprog der er så interessante at de bør registreres til senere brug. I 2023 blev yderligere 149 spørgsmål og tilhørende svar registreret i databasen.

Afdelingen kårer i samarbejde med Døvefilm årets tegn under fejringen af dansk tegnsprogs dag d. 13. maj 2023. Siden 2019 har afdelingen arrangeret kåringen af årets tegn som en pendant til kåringen af årets ord.

dansktegnsprog.dk

Hjemmesiden danskegnsprog.dk henvender sig til personer der har dansk tegnsprog som modersmål, personer der behersker dansk tegnsprog i et eller andet omfang, og personer der gerne vil vide mere om dansk tegnsprog. Formålet med siden er at oplyse og rådgive om dansk tegnsprog. Siden indeholder bl.a. spørgsmål og svar om dansk tegnsprog, temasider om forskellige aspekter af dansk tegnsprog, videoarkiv og nyheder. Sidens indhold præsenteres både på dansk tegnsprog og på skriftligt dansk.

I 2023 har danskegnsprog.dk fået yderligere to undersider. For det første *Tegn-museum*, hvor afdelingen løbende præsenterer gamle tegn der enten er på vej til at forsvinde ud af dansk tegnsprog, eller som allerede er forsvundet ud af sproget og ikke længere bliver brugt. For det andet *Klummer*, som giver adgang til de klummer som afdelingen har skrevet bl.a. til Døvebladet.

Videnscentralen er uden sammenligning den mest besøgte sektion på hjemmesiden.

Dansk tegnsprog på de sociale medier

Afdeling for Dansk Tegnsprog har en profil på Facebook som er rettet mod personer der har dansk tegnsprog som modersmål, personer der behersker dansk tegnsprog i et eller andet omfang, og personer der gerne vil vide mere om dansk tegnsprog. Formålet med tilstedeværelsen på Facebook er at præsentere målgruppen for det indhold der løbende lægges ud på danskegnsprog.dk, og at fortælle om de aktiviteter Afdeling for Dansk Tegnsprog deltager i. Der opslås nyt cirka en gang om ugen.

Sociale medier, Dansk Tegnsprog	2020	2021	2022	2023
Facebook (følgere)	1.687	1.801	1.855	1.986

Normering

Ifølge sprognævnsløven er det Dansk Sprognævns opgave at ”fastlægge den danske retskrivning og udgive den officielle danske retskrivningsordbog”. I det daglige varetages opgaven med at fastlægge den danske retskrivning af retskrivningsredaktionen, og denne virker i overensstemmelse med de beslutninger der træffes i Fagråd for retskrivning, som er nedsat af repræsentantskabet.

Fagrådet har i 2023 bestået af Sanni Nimb (formand), Inger Schoonderbeek Hansen, Henrik Jørgensen og Thomas Hestbæk Andersen samt retskrivningsredaktionen. Redaktionsgruppen har bestået af Margrethe Heidemann Andersen, Anna Sofie Hartling og Michael Nguyen. Margrethe Heidemann Andersen fungerer som sekretær på fagrådsmøder.

Fagrådet skal først og fremmest godkende normændringer af ikke-principiel karakter i *Retskrivningsordbogen*, fx dobbeltformsændringer og ændringer i paragrafferne i retskrivningsreglerne, og skal derudover være opmærksom på hvilke ændringer der kunne være principielle og derfor skal forelægges repræsentantskabet. Fagrådet har desuden til opgave at følge den overordnede redigering af den alfabetiske del af ordbogen og at være rådgivende mht. fx ordudvalget i ordbogen.

I 2023 er arbejdet frem mod udgivelsen af 5. udgave af ordbogen i 2024 blevet yderligere intensiveret. Redaktionen har i samarbejde med fagrådet vedtaget en række normændringer og ændringer til reglerne, som repræsentantskabet efterfølgende har tilsluttet sig. Derudover er principperne for hvilke danske stednavne der skal indgå i ordbogens alfabetiske del, blevet diskuteret i samråd med Stednavneudvalget. Endelig har redaktionen i samråd med fagrådet gennemgået ordbogens ordstof med henblik på at undersøge om kvinder og mænd fremstilles ulige eller stereotypet i ordbogen.

Den digitale udgave af *Retskrivningsordbogen* (som kan tilgås via appen *RO+*, via dsn.dk, via roplus.dk, via sproget.dk og via Ordbogen.com) har været holdt stabilt i drift og er central og efterspurgt i manges hverdag (med anslået ½ mio. opslag om dagen året rundt).

RETSKRIVNINGSORDBOGEN

I *Retskrivningsordbogen* offentliggøres den officielle danske retskrivning, som skal følges af skolen, af alle dele af den offentlige forvaltning, af Folketinget og myndigheder med tilknytning til Folketinget samt af domstolene.

Siden 2014 er den digitale udgave af *Retskrivningsordbogen* blevet opdateret med nye opslagsord og mindre tilføjelser én gang om året. I 2023 er den digitale udgave af *Retskrivningsordbogen* blevet forøget med 56 nye opslagsord og 10 tilføjelser til eksisterende ordbogsartikler. Publiceringen fandt sted i december 2023 på dsn.dk, sproget.dk, *RO+* og Ordbogen.com. Samtidig med opdateringen blev listen over de nye opslagsord offentliggjort på Sprognævnets hjemmeside, hvor der også ligger en generel information om den løbende opdatering.

Retskrivningsordbogen er også frit tilgængelig som elektronisk ordliste, og som sådan kan den fås i følgende versioner: (i) som liste med alle opslagsord og ordklasser og alle bøjede ordformer og (ii) som komplet XML-opmærket ordbog med alle bøjede former og grammatiske oplysninger, orddeling af opslagsord, eksempler mv. Listerne må bruges integreret i sprogteknologiske produkter, dvs. stavekontroller, spil, søgemaskiner mv., og må ikke udgives som selvstændige ordbogsprodukter. I 2023 har Sprognævnet distribueret digitale ordlister til 200 modtagere.

Den trykte og den digitale ordbog er ikke identiske, idet den digitale ordbog opdateres årligt med nye tilføjelser. Den seneste trykte udgave af *Retskrivningsordbogen* (4. udg., 2012) er dog fortsat gældende og vil være det frem til udgivelsen af 5. udgave i slutningen af 2024. Denne 5. udgave udgives både på tryk (i samarbejde med Lindhardt & Ringhof) og digitalt.

Nye opslagsord i Retskrivningsordbogen 2023

amygdala <i>sb. (fk.) (et område i hjernen)</i>	boldpige <i>sb., -n, -r, -rne</i>	butiksindehaver <i>sb., -en, -e, -ne</i>
celebiologi <i>sb., -en</i>	cykelferie <i>sb., -n, -r, -rne</i>	dametur <i>sb., -en, -e, -ene</i>
DJØF'er (<i>el. djøf'er el. djøffer</i>) <i>sb., -en, -e, -ne</i>	djøf'er (<i>el. DJØF'er el. djøffer</i>) <i>sb., -en, -e, -ne</i>	djøffer (<i>el. djøf'er el. DJØF'er</i>) <i>sb., -en, -e, -ne</i>
dock <i>sb., -en, -er el. -s, -erne el. -ene; computeren lader op når den er i docken</i>	dockingstation <i>sb., -en, -er, -erne; computeren lader op når den er i dockingstationen</i>	en til en-relation <i>sb., -en, -er, -erne (jf. § 57.7.a)</i>
eventkoordinator <i>sb., -en, -er, -erne</i>	fakkeloctog <i>sb., -et, fakkeloctog, -ene</i>	fløjkrig <i>sb., -en, -e, -ene</i>
forsikringskonsulent <i>sb., -en, -er, -erne</i>	gruppeforkvinde <i>sb., -n, -r, -rne</i>	gruppeforperson <i>sb., -en, -er, -erne</i>
guldfeber <i>sb., -en</i>	gøren <i>sb. (fk.): gøren og laden</i>	hegelianer <i>sb., -en, -e, -ne (tilhænger af G.W.F. Hegels filosofi)</i>
homoerotik <i>sb., -ken</i>	homoerotisk <i>adj., itk. d.s., -e</i>	hyrdehund <i>sb., -en, -e, -ene</i>
IT-specialist (<i>el. it-specialist</i>) <i>sb., -en, -er, -erne</i>	it-specialist (<i>el. IT-specialist</i>) <i>sb., -en, -er, -erne</i>	IT-supporter (<i>el. it-supporter</i>) <i>sb., -en, -e, -ne</i>
it-supporter (<i>el. IT-supporter</i>) <i>sb., -en, -e, -ne</i>	kulturformidler <i>sb., -en, -e, -ne</i>	kvindedomineret <i>adj., kvindedominerede</i>
kvinderolle <i>sb., -n, -r, -rne</i>	kvindestemme <i>sb., -n, -r, -rne</i>	kvindetur <i>sb., -en, -e, -ene</i>
kønsskrans <i>sb., -en, -e, -ene (slimhindefolder i skedeåbningen hos kvinder, hymen)</i>	laden <i>sb. (fk.): gøren og laden; laden stå til</i>	løbegård <i>sb., -en, -e, -ene; kaninerne kom på græs i løbegården</i>
multivers <i>sb., -et, -er, -erne ((forestillet) univers som består af mange universer)</i>	nationalmelodi <i>sb., -en, -er, -erne</i>	navlepiercing <i>sb., -en, -er, -erne</i>
nervecelle <i>sb., -n, -r, -rne</i>	næstforkvinde <i>sb., -n, -r, -rne</i>	næstforperson <i>sb., -en, -er, -erne</i>
orienteringsløber <i>sb., -en, -e, -ne</i>	overskudsagtig <i>adj., -t, -e</i>	papirtiger <i>sb., -en, papirtig(e)re, -ne el. papirtigrene (noget som virker farligt, men som ikke er det)</i>
paracetamol <i>sb., -en</i>	partikelaccelerator <i>sb., -en, -er, -erne</i>	RNA (<i>el. rna</i>) <i>sb., RNA'en (fork. for ribonucleic acid), i sms. RNA-, fx RNA-sekvens</i>
rna (<i>el. RNA</i>) <i>sb., rna'en (fork. for ribonucleic acid), i sms. rna-, fx rna-sekvens</i>	smagsdommeri <i>sb., -et</i>	studiesekretær <i>sb., -en, -er, -erne</i>
tvangsarbejder <i>sb., -en, -e, -ne</i>	udbrændthed <i>sb., -en</i>	udejob <i>sb., -bet, -s el. udejob, -bene</i>
udgiftsramme <i>sb., -n, -r, -rne</i>	virksomhedskonsulent <i>sb., -en, -er, -erne</i>	

Ændringer i eksisterende opslagsord 2023

<p>forkætlring sb., -en (det et forkætre)</p> <p>></p> <p>forkætlring sb., -en (det at forkætre)</p>	<p>fæstne vb., -r, -de, -t (gøre fast, fæstne); fæstne sig ved noget</p> <p>></p> <p>fæstne vb., -r, -de, -t (gøre fast, fæste); fæstne sig ved noget</p>	<p>grundforskning sb., -en (forskning der har til formål at føre til ny erkendelse uden hensyn den praktiske anvendelighed)</p> <p>></p> <p>grundforskning sb., -en (forskning der har til formål at føre til ny erkendelse uden hensyn til den praktiske anvendelighed)</p>
<p>halvmåne sb., -n, -r, -rne</p> <p>></p> <p>halvmåne sb., -n, -r, -rne, i sms. halvmåne-, fx halvmånekniv</p>	<p>helkaltombe sb., -n, -r, -rne (HISTORISK offer)</p> <p>></p> <p>helkaltombe sb., -n, -r, -rne (HISTORISK offerfest)</p>	<p>hjemkundskab sb.</p> <p>></p> <p>hjemkundskab sb. (fk.)</p>
<p>in gen sin de (el. ingen sinde) adv. (ÆLDRE ingen)</p> <p>></p> <p>in gen sin de (el. ingen sinde) adv. (ÆLDRE aldrig)</p>	<p>landsdæk ken de ubøj. adj.; landdækkende avis</p> <p>></p> <p>landsdæk ken de ubøj. adj.; landsdækkende avis</p>	<p>storm klok ke sb., -n, -r, -rne (HISTORISK klokke som man sammenkalder byens indbyggere med i nødsituationer)</p> <p>></p> <p>storm klok ke sb., -n, -r, -rne (HISTORISK klokke som man sammenkalder byens indbyggere med i nødsituationer)</p>
<p>1. swipe sb., -t, -s, -ne (bevægelse med fingeren henover skærmen på en mobiltelefon e.l. for at aktivere en funktion)</p> <p>2. swilpe vb., -r, -de, -t (føre fingeren henover skærmen på en mobiltelefon e.l. for at aktivere en funktion)</p> <p>></p> <p>1. swipe sb., -t, -s, -ne (bevægelse med fingeren hen over skærmen på en mobiltelefon e.l. for at aktivere en funktion)</p> <p>2. swilpe vb., -r, -de, -t (føre fingeren hen over skærmen på en mobiltelefon e.l. for at aktivere en funktion)</p>		

Forskning

Ifølge sprognævnsløven har Dansk Sprognævn ”til opgave at følge det danske sprogs udvikling, at give råd og oplysninger om det danske sprog og at fastlægge den danske retskrivning” og er forpligtet til at ”arbejde på videnskabeligt grundlag”. Desuden er Dansk Sprognævn omfattet af lov om forskning ved arkiver, biblioteker, museer mv. der gælder for ”visse (...) institutioner under Kulturministeriet, hvor forskning er en væsentlig forudsætning for varetagelsen af institutionens hovedopgave”. Sprognævnets forskning har altså det sigte at tilvejebringe, vedligeholde og forny det videnskabelige grundlag for at løse nævnets opgaver.

I 2023 har Sprognævnet anvendt 4,55 årsværk til forskning og udvikling og har med dette resurseforbrug fastholdt en betydelig forskningsproduktivitet, herunder en omfattende forskningspublicering i både skrift og tale. Det har konkret resulteret i såvel 11 fagfællebedømte forskningspublikationer som en lang række ikke-fagfællebedømte publikationer, nemlig bøger, tidsskrifter, bogkapitler, forskningsartikler og forskningsformidlende artikler (i alt 37). Derudover kan det med tilfredshed konstateres at Sprognævnets forskere i stor stil bidrager til det sprogvidenskabelige samfund gennem konferencer, symposier og sammenkomster; i 2023 med 28 forskningsforedrag.

Hvad angår emnerne for nævnets forskning, har der i 2023 været en videreførelse af forskningen i Sprognævnets kernefaglighed (ordforråd, grammatik, retskrivning og skriftsprogets udvikling) og hertil et fokus på sproghistorie, på sociolingvistiske perspektiver og på sprogteknologiske problemstillinger.

Sideløbende med de mange forskningsbidrag fra Sprognævnets medarbejdere er der udkommet to numre af *NyS*, *Nydanske Sprogstudier*, som fint markerer samarbejdet mellem Sprognævnet og forskere på landets universiteter. Og nævnets eget sprogfaglige tidsskrift, *Nyt fra Sprognævnet*, er udkommet med to numre.

DANSK SPROGNÆVNS FORSKNINGSUDVALG

Dansk Sprognævnets forskningsudvalg har siden begyndelsen af 2023 bestået af professor, ph.d. Pia Quist, Københavns Universitet, lektor, ph.d. Inger Schoonderbeek Hansen, Aarhus Universitet, og seniorforsker, cand.mag. Jørgen Schack. Pia Quist og Inger Schoonderbeek Hansen er begge udpeget af Forskningsrådet for Kultur og Kommunikation, mens Jørgen Schack er valgt af Sprognævnets videnskabelige personale og fungerer som udvalgets sekretær.

Udvalget har i 2023 holdt tre møder, heraf et som fandt sted på Sprognævnets forskningsseminar i august.

I sin udtalelse om nævnets forskning noterer udvalget sig bl.a. at nævnets forskningsprojekter og de ansattes personlige forskningsprojekter tilsammen dækker et bredt spektrum af emner indenfor nævnets kerneområder. Af eksempler kan nævnes grammatiske studier (synkrone såvel som diakrone), ordforrådsstudier (bl.a. nye ord i dansk og danske kerneord), sociolingvistiske studier (bl.a. sprog og interaktion i de di-

gitale medier), leksikografiske studier (bl.a. *Retskrivningsordbøger gennem historien*) og sprogteknologiske studier (bl.a. *Det Centrale Ordregister*). Udvalget ser derfor med stor fortrøstning på nævnets forskningsbidrag i de kommende år.

DANSK SPROGNÆVNS AKTUELLE FORSKNINGSPROJEKTER

Det Centrale Ordregister

Sprognævnet har i samarbejde med Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Center for Sprogteknologi ved Københavns Universitet og støttet af midler fra Digitaliseringsstyrelsens pulje til sprogteknologi udviklet *Det Centrale Ordregister* (COR). *Det Centrale Ordregister* giver ethvert dansk ord et entydigt indeks (et såkaldt COR-indeks). Dermed kan ordkilder af alle slags (fx ordbøger, korpusser og termbanker) jævnføres med hinanden samt kontrolleres for stavning, bøjning, ordklasse, sammensætning og mange andre faktorer. Dette sikrer en høj genbrugsværdi af danske sprogdata. Ved udarbejdelsen af *Det Centrale Ordregisters* formelle og tekniske design er der lagt vægt på at registeret er:

- lingvistisk gennemtænkt (bygger på alment anerkendte sprogvidenskabelige principper)
- stabilt over tid (formelt garanteret af Sprognævnet i fremtiden)
- datalogisk versatilt (kompatibelt med alle markedets dataformater og produkttyper)
- uden kommercielle licenser (kan effektivt deles)
- attraktivt for udviklere af sprogteknologi og deres slutbrugere (evalueret af relevante parter).

Sprognævnets hovedansvar har først været at designe og udvikle selve det grundlæggende indeks, og siden dette blev publiceret ultimo september 2022 på hjemmesiden ordregister.dk, har Sprognævnet vedligeholdt og arbejdet med at øge kendskabet til *Det Centrale Ordregister*.

Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Center for Sprogteknologi har i 2023 ud fra det grundlæggende indeks udviklet et formaliseret og håndterbart betydningsinventar for en væsentlig del af de indekserede ord som også forekommer i DanNet-databasen. Også til dette arbejde har Sprognævnet bidraget, dog kun i mindre omfang.

I perioden 2022-2024 arbejder Sprognævnet på resursen COR.TALE, en maskinlæsbar udtaleordbog for alle leksemer i *Retskrivningsordbogen*. Databasen er målrettet sprogteknologiske anvendelser af *Retskrivningsordbogen* (særligt inden for tale-teknologi). Databasen frigives kort efter udgivelsen af den 5. udgave af *Retskrivningsordbogen*.

Mange grublende Dage ere gaaede forud. Grammatik i 1800-tallet som nøgle til moderne normproblemer

Jørgen Schack og Eva Skafte Jensen påbegyndte i 2020 et projekt om ændringer i dansk syntaks i 1800-tallet. Formålet er at undersøge om nogle af de norm- og variationssspørgsmål man kan møde i moderne dansk grammatik (fx om det hedder *han er større end mig* eller *jeg*, og om det hedder *gulvene er lakeret* eller *lakerede*), grundlægges i 1800-tallet, og i givet fald hvordan denne indsigt kan bruges i rådgivningen vedrørende moderne dansk. Nævnet har modtaget 710.000 kr. til et treårigt projekt fra Kulturministeriets forskningspulje.

I 2023 har arbejdet især samlet sig om følgende emner: 1) Hvordan arbejdsdelingen mellem perfektum participium (som bøjes i ental og flertal) og den ubøjede supinum (der altid ender på *-t*) bliver tydeligere og tydeligere, herunder hvordan det med tiden ophører at være en mulighed at bruge bøjet form i sætninger som *Fuglene er fløjne*. 2) Hvordan oblik form bliver mere og mere almindelig i moderne dansk, herunder hvordan *han er større end jeg* bliver til *han er større end mig*, og også hvordan man allerede i 1800-tallet finder hyperkorrektioner af typen *jeg tror det gik de fleste af Soldaterne ligesom jeg*. 3) Hvordan en normativ regel opstår og forsvinder igen, nemlig en regel om at der skal være fælles reference mellem et frontstillet adverbial og det efterfølgende subjekt, fx *i en alder af 12 år blev han sendt på kostskole*, hvor det er den samme person der har alderen 12 år og bliver sendt på kostskole. Resultater af analysearbejdet er blevet fremlagt internt i Dansk Sprognævn og eksternt i sprogfaglige fora. De eksterne fremlæggelser er dels foregået ved en workshop med deltagere fra Danmark, Norge og Sverige, dels ved nationale og internationale konferencer.

Nye ord i dansk 1955 til i dag

Sprognævnets nyordsordbog, [Nye ord i dansk 1955 til i dag](#), er i 2023 blevet forøget med 103 nye opslagsord, fx *dashcam* (2012), *digital underklasse* (2001), *ladeangst* (2015), *leve under en sten* (2003), *neurodivergent* (2016), *permakrise* (2022) og *solsikkesnor* (2020). Der er desuden foretaget tilbagedateringer af en række eksisterende opslagsord i ordbogen.

Nye ord i dansk 1955 til i dag opdateres løbende med nye opslagsord. I 2023 har redaktionen bestået af Margrethe Heidemann Andersen, Eva Skafte Jensen og Marianne Rathje.

Retskrivningsordbøger gennem historien

Hjemmesiden [Retskrivningsordbøger gennem historien](#) fortæller retskrivningens historie på interaktiv vis ved at lade brugeren slå op i en række historiske retskrivningsordbøger der er koblet på en sådan måde at man kan se en kæde af et søgt opslagsords staveformer gennem tiden.

Anna Sofie Hartling og Thomas Widmann er i færd med at udarbejde en ordbog baseret på Ove Mallings læsebog fra 1777: *Store og gode Handlinger af Danske, Norske og Holstenere*. Når dette arbejde er afsluttet, skal den resulterende ordbog føjes til *Retskrivningsordbøger gennem historien*.

Videoptagelser af dansk tegnsprog

I forbindelse med at tegnsprogs- og skrivetolkeuddannelsen ved Københavns Professionshøjskole flyttede til nye lokaler på Campus Carlsberg, fik Sprognævnet overdraget ca. 800 videobånd med optagelser af dansk tegnsprog. Materialet er nu digitaliseret, og der arbejdes kontinuerligt på at tilgængeliggøre optagelser for forskere, studerende og andre interesserede så de kan søge systematisk i dem.

Personlige forskningsprojekter

Margrethe Heidemann Andersen har i 2023 skrevet flere artikler om normeringen af dansk retskrivning, bl.a. om flertals-s i bøjningen af engelske lån.

Anna Sofie Hartling har i 2023 undersøgt udviklingen i verbalbøjningen på dansk, med særligt fokus på verber der er gået fra stærk til svag bøjning i løbet af de seneste 200 år. Herudover er Anna Sofie Hartling sammen med Thomas Widmann i gang med at få indlemmet Ove Mallings værk *Store og gode Handlinger af Danske, Norske og Holstenere* (1777), som er det første indholdsdirektiv for en officiel dansk retskrivning, i *Retskrivningsordbøger gennem historien*. Selve omarbejdningen af Mallings prosabog til en ordbog indebærer foruden metodiske analyser af selve omarbejdningen også sproglige analyser af 1777-sprogbrugen.

Peter Juel Henrichsen forsker i nye anvendelser af *Retskrivningsordbogen*. *Retskrivningsordbogen* er stærkt efterspurgt i de sprogteknologiske brancher, både i Danmark og internationalt (jf. rapporten *Dansk Sprogteknologi i Verdensklasse*). Målet for forskningen er at præsentere *Retskrivningsordbogen* som et dataobjekt der let kan importeres i sprogteknologiske løsninger og samkøres med andre sprogresurser som fx betydnings- og udtaleordbøger, terminologiske databaser og korpusser til maskinlæring. Dette vil styrke *Retskrivningsordbogens* status som dansk retskrivnings centrale reference. Peter Juel Henrichsen er projektleder for Sprognævnets projektgruppe COR. Sideløbende hermed har han bidraget til sprogteknologiske udviklinger og publikationer indenfor projekterne *DAGW* (*Danish Giga-Word Corpus*), *Ravnur* (*Det Færøske Talegenkendelsesprojekt*) og *AiRO* (*Adaptiv it-baseret børnestavning med oplæsningsstøtte – en tidlig indsats for børn i Risiko for Ordblindhed*).

Eva Skafte Jensen arbejder sammen med Jørgen Schack på forskningsprojektet *Mange grublende Dage ere gaaede forud* om hvordan man i 1800-tallet kan se begyndelsen til nogle af de problemer og valgmuligheder man finder i moderne dansk grammatik, som fx om det hedder *væggene er pudset* eller *væggene er pudsede*, om det hedder *han er større end jeg* eller *han er større end mig*, om det hedder *hyppige møder er vigtige for samarbejdet* eller *hyppige møder er vigtigt for samarbejdet* m.m. Eva Skafte Jensen er desuden en del af en arbejdsgruppe der skriver en bog om nordisk morfologi i historisk perspektiv.

Michael Nguyen arbejder primært med retskrivning, grammatik og sprogudvikling. I 2023 har han arbejdet med den såkaldte *hvad for*-konstruktion, fx *Hvad for en bil kan du bedst lide at køre i?*, og pronominer der refererer fra oversætning til ledsætning, fx *Det er sin/hans mor han har besøgt* og *Det er sig/ham selv han bebrejder*. Sammen med Anna Sofie Hartling har han desuden arbejdet med kommaets pla-

cering i forbindelse med konstruktioner med kopulaverbum, fx *Det var(,) tre år(,) før(,) han ville kunne* få sit kørekort.

Johanne Niclasen Mortensen har i 2023 arbejdet med projektet *Ordsamlingen.dk*, som består af en omfattende digitalisering og offentliggørelse af Dansk Sprognævns ordsamling, bl.a. med henblik på at bidrage til den danske forskningsinfrastruktur.

Marianne Rathje har som et af sine forskningsområder det grove sprog. I 2023 har hun sammen med *Johanne Niclasen Mortensen* gentaget en 10 år gammel undersøgelse af bandeord i aviserne for at udforske udviklingen. Desuden har hun afsluttet forskningsprojektet *Stavefejl i aviserne 1999-2019* sammen med *Jørgen Schack* og kolleger fra Syddansk Universitet. Endelig har hun afsluttet et projekt om danskeres holdninger til og erfaringer med kønsneutrale pronominer. Til gengæld har hun startet et nyt projekt om kønnede betegnelser, fx titlerne *formand/forkvinde/forperson*, og nedsættende udtryk for hhv. kvinder og mænd.

Jørgen Schack beskæftiger sig i sin forskning primært med grammatik, ortografi og ordforrådsstudier. Sammen med *Eva Skafte Jensen* arbejder han på projektet *Mange grublende Dage ere gaaede forud* om grammatik i 1800-tallet som nøgle til moderne normproblemer. Projektet afsluttes i 2024 med udgivelsen af en antologi der indeholder bidrag fra en række forskere som har været knyttet til projektet. Sammen med *Line Burholt Kristensen* (Københavns Universitet) og *Oliver Rix Johannsen* (Dansk Sprognævn) arbejder han på et projekt om udeladelse af *-t* i danske modalverber i stillingen efter hjælpeverbet *have* (typen *det har jeg altid kunne*). Sammen med *Philip Diderichsen*, Københavns Universitet, har han arbejdet på et projekt om udviklingen i forrådet af danske kerneord (dvs. meget hyppige ord) over tid.

PUBLIKATIONER

En løbende publicering på højt fagligt niveau er nødvendig for at dokumentere kvaliteten i Dansk Sprognævns forskning og styrke nævnets omdømme, herunder dets muligheder for at indgå i samarbejder og opnå ekstern finansiering.

Sprognævnet har i 2023 fastholdt en respektabel og tilfredsstillende publiceringsaktivitet. 11 fagfællebedømte forskningspublikationer er det blevet til, og hertil kommer en omfattende publicering af ikke-fagfællebedømte publikationer, nemlig bøger, tidsskrifter, bogkapitler, forskningsartikler og forskningsformidlende artikler (i alt 37).

Sideløbende med de mange forskningsbidrag fra Sprognævnets medarbejdere er nævnets anerkendte, egne publikationer udkommet med to numre af *NyS, Nydanske Sprogstudier*, hvor redaktionen består af sprogforskere fra landets universiteter og fra Dansk Sprognævn, et nummer af *Ny forskning i grammatik*, der redigeres og tilrettelægges i et samarbejde mellem Sprognævnet og Grammatiknetværket, to numre af *Nyt fra Sprognævnet* samt den årlige udgave af *Språk i Norden*, som er en solid markering af samarbejdet med sprognævn og -råd i de øvrige nordiske lande.

Udover de skriftlige publikationer har Sprognævnet opretholdt et meget højt aktivitetsniveau for foredrag og har bidraget med 28 forskningsforedrag og hele 57

populærvideenskabelige foredrag. Det er flotte tal der vidner om at Sprognævnet i stor stil har været til stede ved konferencer, seminarer og andre faglige sammenkomster.

Dansk Sprognævns publikationsaktivitet er samlet i tabellen nedenfor.

Publikationer	2019	2020	2021	2022	2023
Internetsider	7	8	9	8	8
Bøger, rapporter og tidsskrifter	9	8	5	6	5
Artikler og bogkapitler – forskning	25	27	22	18	19
Artikler og bogkapitler – formidling	5	13	22	22	24
Foredrag – forskning	14	22	14	34	28
Foredrag – formidling	14	18	21	52	57
Seminarer i sproglig korrekthed	-	-	-	-	8

Internetsider

Dansk Sprognævn: <https://dsn.dk> (opdateret i 2023)

Dansk tegnsprog: <https://dansktegnsprog.dk/> (opdateret i 2023)

Det Centrale Ordregister (COR): <https://ordregister.dk/> (opdateret i 2023)

Nye ord i dansk 1955 til i dag: <https://www.dsn.dk/noid> (opdateret for 2023)

Retskrivningsordbogen: <https://www.dsn.dk/ro> (opdateret for 2023)

Retskrivningsordbøger gennem historien: <https://rohist.dsn.dk/>

RO+: <https://roplus.dk> (opdateret for 2023)

Sproget.dk: <https://sproget.dk/> (opdateret i 2023)

Bøger, afhandlinger, rapporter og tidsskrifter

Andersen, Elisabeth Muth, Jan Heegård Petersen, Tine Thode Hougaard, Alexandra Kratschmer, Michael Nguyen, Jessie Leigh Nielsen, Line Sandst & Jacob Thøgersen (red.) (2023). *NyS, Nydanske Sprogstudier*, 63.

Andersen, Elisabeth Muth, Jan Heegård Petersen, Tine Thode Hougaard, Alexandra Kratschmer, Michael Nguyen, Jessie Leigh Nielsen, Line Sandst & Jacob Thøgersen (red.) (2023). *NyS, Nydanske Sprogstudier*, 64.

Andersen, Thomas Hestbæk (red.) (2023). Årsberetning 2022 (for Dansk Sprognævn).

Eide, Kristine, Rickard Demeij, Sjur Nørstebø Moshagen & Peter Juel Henriksen (2023). *Språkteknologi för språken i Norden – Alla ska med*. Rapport til Nordisk Ministerråd om ASTIN.

Debess, Iben Nyholm, Sandra Saxov Lamhauge, Annika Simonsen, Peter Juel Henriksen, Egil Hofgaard, Uni Johannesen, Petur Markus Josenius Hammer, Gunnvør Hoydal Brimnes, Ebba Malena Debess Thomsen & Beinta Poulsen (2023). Basic language resource kit 1.0 for Faroese. Internetportal og UV-materiale. *Fróðskaparsetur Føroya Publications*, 1/23.

Artikler og bogkapitler

Forskning

Andersen, Thomas Hestbæk & Thrine Victoria Jarnot Meline (2023). Ordforråd i coronaens tid. Tidsskriftet *ELLA – utdanning, litteratur, språk*.

- Engmose, Stine Fuglsang & Peter Juel Henriksen (2023). Speech Technology to Support Phonics Learning for Kindergarten Children at Risk of Dyslexia. *NEALT Proceedings Series Vol. 53*. Linköping: Electronic Conference Proceedings.
- Hartling, Anna Sofie, Michael Nguyen & Gustav Styrbjørn Johannessen (2023). *At* eller ikke *at* i ledsætninger indledt af konjunktion/præposition. I: Kirstine Boas, Inger Schoonderbeek Hansen, Tina Thode Hougaard & Ea Lindhardt Overgaard (red.): *19. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog (MUDS 19)*, s. 121-131, Aarhus Universitet.
- Henriksen, Peter Juel (2023). Diktatoriske befølelser. Om ord og uord i Det Centrale Ordregister. I: Kirstine Boas, Inger Schoonderbeek Hansen, Tina Thode Hougaard & Ea Lindhardt Overgaard (red.). *19. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog*, s. 131-146, Aarhus Universitet.
- Henriksen, Peter Juel (2023). Det Centrale Ordregister. Et Indeks for det Danske Ordforråd – en Gave til Dansk Sprogteknologi. I: *Den 16:e konferensen om lexikografi i Norden*, Lund Universitet.
- Hougaard, Tina Thode, Eva Skafté Jensen, Marianne Rathje, Camilla Wide & Jonathan White (2023). Variations in opening and closing forms in email correspondence in Danish and Swedish. I: Nicole Baumgarten & Roel Vismans (red.). *It's different with you: Contrastive perspectives on address research*. (Topics in Address Research 5), s. 61-91. Amsterdam: John Benjamins.
- Jensen, Eva Skafté (2023). *Danish*. I: Sebastian Kurschner & Antje Dammel (red). *The Oxford Research Encyclopedia of Linguistics*. Oxford University Press.
- Jensen, Eva Skafté (2023). The perfect participle and the supine in two chronolects of Danish. In: *Globe: A Journal of Language, Culture, and Communication* 17, s. 40-52.
- Jensen, Eva Skafté & Jørgen Schack (2013). Ubøjede adverbialer uden og med -t og historien bag. I: *Ny forskning i Grammatik*, nr. 30, s. 57-73.
- Kristensen, Line Burholt, Jørgen Schack & Katrine Falcon Søby (2023). Om unge der har skulle bøje modalverber, men ikke har turde, ikke har kunne eller ikke har ville. I: *Ny forskning i Grammatik*, nr. 30, s. 74-90.
- Nguyen, Michael (2023). Hvad er det for en konstruktion? Om den diskontinuerte *hvad for*-konstruktion i dansk. I: *Ny forskning i grammatik*, 30, s. 128-149.
- Nguyen, Michael & Anna Sofie Hartling (2023). *Som som* præposition? En reklasificering af *som* og heraf afledte konsekvenser for Dansk Sprognævns sproglige rådgivning og normering. I: *Ny forskning i grammatik*, nr. 30, s. 150-170.
- Rathje, Marianne & Johanne Niclasen Jensen (2023). Bandeord i aviserne – før og nu. I: *Mål & Mæle*, 2023/2, s. 19-25.
- Rathje, Marianne & Thrine Victoria Jarnot Meline (2023). Kønsneutrale pronominer: danskernes erfaringer og holdninger. I: *Nyt fra Sprognævnet*, 2023/1, s. 2-16.
- Rathje, Marianne, Jørgen Schack, Jonas Nygaard Blom & Eckhard Bick (2023). Stavefejl i aviserne i 1999 og 2019. I: *Nyt fra Sprognævnet*, 2023/2, s. 6-16.
- Schack, Jørgen & Eva Skafté Jensen (2023). Uden og med -t. Adverbialer dannet af adjektiver på *ig* og *lig*. I: Kirstine Boas, Inger Schoonderbeek Hansen, Tina Thode Hougaard & Ea Lindhardt Overgaard (red.). *19. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog*, s. 281-291, Aarhus Universitet.

- Widmann, Thomas (2023). The Central Word Register of the Danish language. I: *Electronic lexicography in the 21st century (eLex 2023): Invisible Lexicography. Proceedings of the eLex 2023 conference*, s. 91-103, Brno.
- Widmann, Thomas (2023). Det Centrale Ordregister (COR): Hvad, hvor, hvorfor og hvordan? I: Kirstine Boas, Inger Schoonderbeek Hansen, Tina Thode Hougaard & Ea Lindhardt Overgaard (red.). *19. Møde om Udforskningen af Dansk Sprog*, s. 403-413, Aarhus Universitet.
- Widmann, Thomas (2023). Det Centrale Ordregister og dets leksikografiske anvendelser. I: *Nordiska studier i lexikografi 16*, s. 415-430.

Formidling

- Andersen, Margrethe Heidemann (2023). Retskrivningsordbogen 2024. I: *Nyt fra Sprognævnet 2023/1*, s. 17-20.
- Andersen, Margrethe Heidemann (2023). Normering af flertals -s i dansk, svensk og norsk retskrivning. I: *Nyt fra Sprognævnet 2023/2*, s. 2-5.
- Andersen, Margrethe Heidemann (2023). Engelske titler i dansk. I: *Nyt fra Sprognævnet 2023/2*, s. 26.
- Andersen, Margrethe Heidemann (2023). 50+-årig og 50+forlystelser. I: *Nyt fra Sprognævnet 2023/2*, s. 26.
- Andersen, Margrethe Heidemann (2023). Aneurisme eller aneurysme. I: *Nyt fra Sprognævnet 2023/2*, s. 27.
- Hartling, Anna Sofie (2023). Oksekød eller kokød. I: *Nyt fra Sprognævnet 2023/1*, s. 28-29.
- Hartling, Anna Sofie (2023). Hvorfor tales der (stadig) dansk i Argentina? I: *Sprog & Samfund, Nyt fra Modersmål-Selskabet 2023/2*.
- Hartling, Anna Sofie (2023). Forsvar for den lange sætning. I: *Kommunikationsforum*, 08.05.2023.
- Jensen, Eva Skaftø (2023). Hvid januar. I: *Nyt fra Sprognævnet 2023/1*, s. 27.
- Jensen, Eva Skaftø (2023). Sex og seksualitet. I: *Nyt fra Sprognævnet 2023/1*, s. 29-30.
- Nguyen, Michael (2023). Om nogle terminologiske udfordringer i det sproglige arbejde. I: *Dansknoter 2023/3*, s. 60-61.
- Nguyen, Michael (2023). Et lille indblik i Sprognævnets forskning. I: *Dansknoter 2023/1*, s. 58-59.
- Nguyen, Michael (2023). Komma ved *for at*. I: *Nyt fra Sprognævnet 2023/2*, s. 24.
- Nielsen, Kirsten Nørgaard (2023). Skal vi lege røvere og politiere? I: *Nyt fra Sprognævnet*, 2023/1, s. 21-22.
- Nielsen, Kirsten Nørgaard (2023). Ægte som adverbium. I: *Nyt fra Sprognævnet*, 2023/2, s. 25.
- Rathje, Marianne (2023). Jeg føler vi taler terapisprog, hvad føler du? I: *Kommunikationsforum*, 24.8.2023.
- Rathje, Marianne (2023). Rende og hønse. I: *Nyt fra Sprognævnet*, 2023/1, s. 25-26.
- Rathje, Marianne (2023). Sige småkage. I: *Nyt fra Sprognævnet*, 2023/1, s. 22-23.
- Rathje, Marianne (2023). Straffer du floor efter warm, eller svinger du ti-fire træbenet på booze, Sonnyboy? I: *Kommunikationsforum*, 30.10.2023.

- Rathje, Marianne (2023). Tager du hensyn til en hen, eller er det helt hen i vejret? I: *Kommunikationsforum*, 79.2023.
- Rathje, Marianne (2023). Tredjegradsforhør. I: *Nyt fra Sprognævnet*, 2023/1, s. 31-32.
- Rathje, Marianne (2023). Vor/vort/vore er forældet. I: *Nyt fra Sprognævnet*, 2023/1, s. 23-24.
- Rathje, Marianne & Kirsten Lindø Dolberg-Møller (2023). Ny språklitteratur 2022: Danmark. I: *Språk i Norden 2023*, s. 6-15.
- Widmann, Thomas (2023). Nyt fra bestyrelsen for Nordisk Forening for Leksikografi. I: *LexicoNordica* 30, 2023, s. 243-245.

Foredrag

Forskning

- Hartling, Anna Sofie & Thomas Widmann (2023, maj). *Når gammelt bliver nyt: Malling 1777 som elektronisk ordbog*. 17. konferansen om leksikografi i Norden. Bergen.
- Hartling, Anna Sofie (2023, august). *Mønstre i udviklingen fra stærk til svag bøjning i danske verber*. Møde om grammatik i 1800-tallet. Forskningsseminar i 1800-talsprojektets følgegruppe. København.
- Hartling, Anna Sofie (2023, august). *Mønstre i udviklingen fra stærk til svag bøjning i danske verber*. Sprognævnets sommerseminar. Middelfart.
- Hartling, Anna Sofie (2023, oktober). *Analogidannelse som faktor i udviklingen fra stærk til svag bøjning i danske verber*. 31. grammatiknetværksmøde. Odense.
- Henrichsen, Peter Juel (2023, marts). *Det Centrale Ordregister*. LEDA. Leksikografer i Danmark. Københavns Universitet.
- Henrichsen, Peter Juel & Stine Fuglsang Engmose (2023, maj). *AiRO – an Interactive Learning Tool for Children at Risk of Dyslexia*. NoDaLiDa, Nordic Conference in Language Technology. Torshavn.
- Henrichsen, Peter Juel (2023, august). *Tekstordet som grammatisk domæne*. Sprognævnets sommerseminar. Middelfart.
- Henrichsen, Peter Juel (2023, oktober). *Tekstordet som grammatisk domæne*. 31. grammatiknetværksmøde. Odense.
- Jensen, Eva Skafté (2023, november). *Ændringer i dansk grammatik fra 1800-tallet til nu*. Uppsala Universitet.
- Jensen, Eva Skafté (2023, november). *Ændringer i dansk grammatik fra 1800-tallet til nu*. Rapport fra et forskningsprojekt. Forskergruppen morfologi og syntaks. Aarhus Universitet.
- Jensen, Eva Skafté (2023, oktober). *Perfektum participium i dansk, før og nu*. Dansk Funktionel Lingvistik. Københavns Universitet.
- Jensen, Eva Skafté (2023, august). *Perfektum participium i kompleks prædikationsdannelse, fra umarkeret til markeret*. Forskningsseminar i 1800-talsprojektets følgegruppe. København.
- Jensen, Eva Skafté & Jørgen Schack (2023, august). *Mange grublende Dage er godt paa Vej*. Sprognævnets sommerseminar. Middelfart.

- Jensen, Eva Skafte & Jørgen Schack (2023, september). *Adverbs ending in -(l)ig '-ly' and -(l)igt '-ly' in Danish*. 26th International Conference of Historical Linguistics (ICHL). Heidelberg.
- Jensen, Eva Skafte, Margrethe Heidemann Andersen & Marianne Rathje (2023, maj). *Nye ord i dansk*. 17. konferansen om leksikografi i Norden. Bergen.
- Johannsen, Oliver Rix (2023, oktober). *Pronominalkasus. En korpuslingvistisk undersøgelse af kasusvalg i de plurale personlige pronomener i moderne dansk*. 31. grammatiknetværksmøde. Odense.
- Johannsen, Oliver Rix (2023, november). *Pronominalkasus. En korpuslingvistisk undersøgelse af kasusvalg i de plurale personlige pronomener i moderne dansk*. Dansk Sprognævnets 2. repræsentantskabsmøde. Bogense.
- Nguyen, Michael (2023, august). *Om nogle igangværende projekter*. Sprognævnets sommerseminar. Middelfart.
- Nguyen, Michael (2023, oktober). *Var det sin eller hans kone han kyssede? Om reflexiv reference fra oversætning til ledsætning*. 31. grammatiknetværksmøde. Odense.
- Nguyen, Michael & Anna Sofie Hartling (2023, september). *Commas and copulas*. Comparative Punctuation Worldwide. Regensburg.
- Mortensen, Johanne Niclasen (2023, april). *Generation Z's kodesprog: multimodalitet og metaforicitet på TikTok*. 8. symposium om Sprog og Interaktion i digitale medier. Syddansk Universitet. Odense.
- Rathje, Marianne (2023, juni). *De, hen, crazy or cool – experiences and attitudes towards Danish gender-neutral pronouns*. Konferencen Challenging the Binary: Non-Binary, Genderqueer, and Gender-Neutral Language. University College London.
- Rathje, Marianne (2023, juni). *Generational attitudes to swear words in Denmark – 10 years later*. SwiSca 8/CRAP Swearing Research Symposium. Keele University. Storbritannien.
- Rathje, Marianne & Jørgen Schack (2023, august). *Stavefejl i aviserne*. Sprognævnets sommerseminar. Middelfart.
- Rathje, Marianne (2023, november). *The Danish Language Council and gender-inclusive language*. Opening Event for The International Research Networking Project "Language and Gender: Academic Research and Practical Implementation". Online.
- Schack, Jørgen (2023, august). *"Ved at spise af Kundskabens Frugt kom Differentserne mellem Godt og Ondt ind"*. Om indholdssubjektet i præposition + infinitiv som frit adverbial. Forskningsseminar i 1800-talsprojektets følgegruppe. København.
- Schack, Jørgen & Eva Skafte Jensen (2023, maj). *Det adverbialle -t*. Den 17. konferansen om leksikografi i Norden (NFL). Bergen.
- Widmann, Thomas (2023, august). *RO^{hist}2 – den kommende COR-version af RO^{hist}*. Sprognævnets sommerseminar. Middelfart.

Formidling

- Andersen, Margrethe Heidemann (2023, marts). *Retskrivningsordbogen*. Danske Sprogseminarer. København.
- Andersen, Margrethe Heidemann (2023, marts). *Retskrivningsordbogen*. Danske Sprogseminarer. Århus.

- Andersen, Margrethe Heidemann (2023, maj). *Ikkeprincipielle normændringer i Retskrivningsordbogen*. Dansk Sprognævnets 1. repræsentantskabsmøde. Bogense.
- Andersen, Margrethe Heidemann (2023, august). *Hvor langt er vi med arbejdet med RO?* Sprognævnets sommerseminar. Middelfart.
- Andersen, Margrethe Heidemann (2023, september). *Ligestilling i Retskrivningsordbogen*. Sprogense. Bogense.
- Andersen, Margrethe Heidemann (2023, oktober). *Kønnede ord i Retskrivningsordbogen*. Lead Agency. København.
- Andersen, Margrethe Heidemann (2023, november). *Titler i forenings- og organisationsverdenen*. IDA. København.
- Andersen, Margrethe Heidemann (2023, november). *Status på arbejdet med ligestilling i RO05*. Dansk Sprognævnets 2. repræsentantskabsmøde. Bogense.
- Andersen, Thomas Hestbæk (2023, februar). *"jeg synes helt ærligt at DSN skulle komme ud af soveposen og forsvare vores sprog"*. Besøg af Mulernes Legatskole. Bogense.
- Andersen, Thomas Hestbæk (2023, marts). *"jeg synes helt ærligt at DSN skulle komme ud af soveposen og forsvare vores sprog"*. Kommunikation & Sprog. København.
- Andersen, Thomas Hestbæk (2023, september). *"jeg synes helt ærligt at DSN skulle komme ud af soveposen og forsvare vores sprog"*. Besøg af Fyens Stiftstidende. Bogense.
- Andersen, Thomas Hestbæk (2023, september). *Sprognævnetsdirektøren i den varme stol*. Sprogense. Bogense.
- Andersen, Thomas Hestbæk (2023, oktober). *"jeg synes helt ærligt at DSN skulle komme ud af soveposen og forsvare vores sprog"*. Syddansk Universitet. Odense.
- Andersen, Thomas Hestbæk. (2023, oktober). *AI og sprogteknologi*. Sprogdagen '23. Danmarks Medie- og Journalisthøjskole. Århus.
- Andersen, Thomas Hestbæk (2023, november). *"jeg synes helt ærligt at DSN skulle komme ud af soveposen og forsvare vores sprog"*. Københavns Universitet.
- Dolberg-Møller, Kirsten Lindø (2023, august). *Ophavsret*. Sprognævnets sommerseminar. Middelfart.
- Dolberg-Møller, Kirsten Lindø & Anne Sofie Bøllingtoft (2023, september). *Sprognævnet bag kulisserne: Sprognævnets udgivelser*. Sprogense. Bogense.
- Jensen, Eva Skaftø (2023, januar). *Om ord*. Nytårstaffel. K1 Kommunikationsforening. Frederiksberg.
- Jensen, Eva Skaftø (2023, februar). *Værdiladede ord*. Dansk Forfatterforening. København.
- Jensen, Eva Skaftø (2023, juni). *Sproglig mangfoldighed*. Folkemøde i Allinge.
- Jensen, Eva Skaftø (2023, september). *Language consultations in The Danish Language Council*. Online: Language Consultations - Traditions and Current Trends, Latvian Linguistic Agency.
- Jensen, Eva Skaftø (2023, september). *Spørgetelefonen. Hvad bliver vi spurgt om?* Sprogense. Bogense.
- Jensen, Eva Skaftø (2023, november). *Dansk Sprognævnets arbejde*. Rotary. Årup.

- Hartling, Anna Sofie (2023, september). *Sprognævnet bag kulisserne: Spørgetelefonen*. Sprogense. Bogense.
- Hansen, Elisabeth Holm (2023, september). *Sprognævnet bag kulisserne: Dansk Tegnsprog*. Sprogense. Bogense.
- Henrichsen, Peter Juel (2023, januar). *Tal Dansk, sagde robotten*. Den Danske Sprogkreds.
- Henrichsen, Peter Juel (2023, september). *Hvorfor er Dansk Verdens Bedste Sprog?* Sprogense. Bogense.
- Mortensen, Johanne Niclasen (2023, juni). *De sociale mediers indflydelse på dansk sprog*. Blixen Klub Sønderø. Værløse.
- Mortensen, Johanne Niclasen & Thomas Widmann (2023, august). *Godt sprog*. Mulerne Legatskole. Odense.
- Mortensen, Johanne Niclasen (2023, august). *Ordsamlingen.dk – digitalisering af 1 million ordsedler*. Sprognævnets sommerseminar. Middelfart.
- Nguyen, Michael (2023, september). *Arbejdet med Retskrivningsordbogen*. Sprogense. Bogense.
- Nguyen, Michael (2023, oktober). *Om noget af Sprognævnets arbejde*. Dansk Journalistforbund, Kreds 4. Århus.
- Niemelä, Janne Boye (2023, marts). *Hvad laver Afdeling for Dansk Tegnsprog og Dansk Tegnsprogråd?* Tegnsprogs- og skrivetolkeuddannelsen. København.
- Niemelä, Janne Boye (2023, april). *Når et sprog forsvinder*. Teater Bremen: "Vi taler for døde øren". København.
- Niemelä, Janne Boye (2023, april). *Preservation and development of the Nordic sign languages – whose responsibility?* Nordisk seminar for tegnsprogstolke. København.
- Niemelä, Janne Boye (2023, september). *Mundbevægelser*. Tegnsprogsforening FTSF. Fredericia.
- Niemelä, Janne Boye (2023, oktober). *How to involve language users in language advice*. European Federation of National Institutions for Language. Ljubljana.
- Niemelä, Janne Boye (2023, november). *Revitalisering af små sprog i Norden*. Dansk tegnsprogråds dialogmøde med samarbejdspartnerne. Odense.
- Rathje, Marianne (2023, januar). *Generationssprog og sprogproblemer*. Uddannelsen Tekstlinjen. København.
- Rathje, Marianne (2023, februar). *Korrekt sprog, generationssprog og kønsneutralt sprog*. Herning Gymnasium.
- Rathje, Marianne (2023, februar). *Det danske sprog lige nu*. Folkeuniversitetet Kolding.
- Rathje, Marianne (2023, februar). *Den sproglige overgang fra gymnasie til videregående uddannelse, inkl. workshop med sprogøvelser for gymnasielærere*. Mulerne Legatskole. Odense.
- Rathje, Marianne (2023, marts). *Det danske sprog lige nu*. For SSP-medarbejdere (lærere, pædagoger, socialrådgivere, politi) ved Kolding Kommune. Kolding.
- Rathje, Marianne (2023, marts). *Forperson, møgfisse, tøsedreng og entals-de – køn i sproget og kønsneutralt sprog*. Danskfaglig Dag, Syddansk Universitet. Odense.

- Rathje, Marianne (2023, marts). *Sproglig korrekthed i gymnasiet*. Midtsjællands Gymnasium. Ringsted.
- Rathje, Marianne (2023, marts). *Kvindelige ledere, husfædre og forpersoner: Kan sproget bane vejen for (u)ligestilling?* Frederiksberg Bibliotek. Sammen med Marie Valentin Beck.
- Rathje, Marianne (2023, april). *Det danske sprog lige nu*. Folkeuniversitetet i Odense.
- Rathje, Marianne (2023, maj). *Danske bandeord i dag*. Danske Sprogseminarer. København.
- Rathje, Marianne (2023, maj). *Danske bandeord i dag*. Danske Sprogseminarer. Århus.
- Rathje, Marianne (2023, juni). *Kønsneutralt sprog i Danmark*. Statens Kunstfond. København.
- Rathje, Marianne (2023, august). *Det danske sprog lige nu*. Dansk Journalistforbund Fyn. Bogense.
- Rathje, Marianne (2023, september). *Det danske sprog lige nu*. Folkeuniversitetet i Skagen.
- Rathje, Marianne (2023, september). *Det danske sprog lige nu*. Speaker- og indlæserforeningen. København.
- Rathje, Marianne (2023, september). *De, hen, skørt eller fedt: Hvad er danskernes erfaringer med og holdninger til kønsneutrale pronominer?* Sprogense. Bogense. Sammen med Thrine Victoria Jarrot Meline.
- Rathje, Marianne (2023, oktober). *Generationssprog*. Højskoleforeningen i Nyborg.
- Rathje, Marianne (2023, november). *Det danske sprog lige nu*. Seniorhøjskolen AOF Amager. København.
- Widmann, Thomas (2023, september). *COR for programmører*. Sprogense. Bogense.

Seminarer i sproglig korrekthed

- Johannsen, Oliver Rix & Johanne Niclasen Mortensen (2023, oktober). *Sproglig korrekthed i gymnasiet*. Vordingborg Gymnasium.
- Johannsen, Oliver Rix (2023, oktober). *Sproglig korrekthed i gymnasiet*. Aabenraa Statsskole.
- Hartling, Anna Sofie & Michael Nguyen (2023, marts). *Korrekt dansk i gymnasiet*. Aarhus Business College, EUX Gymnasiet.
- Mortensen, Johanne Niclasen (2023, februar). *Korrekt dansk i gymnasiet*. ZBC Gymnasierne i Slagelse, Ringsted, Næstved og Vordingborg, Slagelse.
- Mortensen, Johanne Niclasen (2023, februar). *Korrekt dansk i gymnasiet*. Skanderborg-Odder Center for Uddannelse. Stenhus Gymnasium.
- Mortensen, Johanne Niclasen (2023, februar). *Korrekt dansk i gymnasiet*. Thisted Gymnasium og HF.
- Mortensen, Johanne Niclasen (2023, marts). *Korrekt dansk i gymnasiet*. Seminar for Stenhus Gymnasium. Holbæk.
- Mortensen, Johanne Niclasen (2023, april). *Korrekt dansk i gymnasiet*. Aalborg Handelsgymnasium.

Forventninger til 2024

Dansk Sprognævnns nuværende strategi udgør fundamentet for dets virke 2021-2024, og den er grundlaget for Sprognævnets rammeaftale med Kulturministeriet. Strategien er fortsat tidssvarende ift. at følge udviklinger i sprogsamfundet, rådgive om dansk og normere dansk retskrivning, passende ift. opfyldelsen af interessenternes primære behov samt rimelig ift. de økonomiske og organisatoriske rammer for Dansk Sprognævn. Ganske få mål er ikke opnået og er justeret for 2023, ikke mindst pga. uforudsete forsinkelser fra eksterne leverandører, og det ændrer ikke ved at retningen i strategien er rigtig. I 2024 kulminerer den aktuelle strategi og rammeaftale med udgivelsen af 5. udgave af *Retskrivningsordbogen*, både i digitalt og trykt format.

Som såvel [årsrapporten](#) til Kulturministeriet som denne årsberetning vidner om, er Dansk Sprognævn en fagligt velfunderet og økonomisk veldrevet institution som leverer efterspurgt forskning i, normering af og formidling om dansk på højt niveau og i et stærkt tilfredsstillende omfang.

Dansk Sprognævnns forskning har som formål at tilvejebringe, vedligeholde og forny det videnskabelige grundlag for at følge sprogets udvikling, normere dansk retskrivning og rådgive om dansk. Det er forventningen at nævnet igen i 2024 vil være leveringsdygtigt i et højt antal forskningspublikationer indenfor kernefagligheden: ordforråd, grammatik, retskrivning og sprogets udvikling.

Årets økonomiske resultat

Resultatopgørelsen fremgår af nedenstående tabel.

1000 kr., løbende priser	2022	2023	2024
Ordinære driftsindtægter			
Indtægtsført bevilling			
Bevilling	-12600,0	-12600,0	-13100,0
Indtægtsført bevilling i alt	-12600,0	-12600,0	-13100,0
Salg af varer og tjenesteydelser			
Eksternt salg af varer og tjenesteydelser	-353,2	-326,5	-349,0
Internt statsligt salg af varer og tjenesteydelser	0,0	0,0	0,0
Tilskud til egen drift	-203,4	-527,2	-500,0
Ordinære driftsindtægter i alt	-13156,6	-13453,7	-13949,0
Ordinære driftsomkostninger			
Husleje	577,0	507,5	561,0
Forbrugsomkostninger i alt	577,0	507,5	561,0
Personaleomkostninger			
Lønninger	8819,2	9017,2	8801,3
Andre personaleomkostninger	80,6	74,6	71,9
Pension	1389,8	1429,1	1426,8
Lønrefusion	-168,2	-121,2	0,0
Personaleomkostninger i alt	10121,3	10399,7	10300,0
Af- og nedskrivninger	132,5	132,5	121,8
Internt køb af varer og tjenesteydelser	1284,0	1507,7	1501,8
Andre ordinære driftsomkostninger	1647,0	1294,2	1443,2
Ordinære driftsomkostninger i alt	13761,8	13841,7	13927,8
Resultat af ordinær drift	605,2	388,0	-21,2
Andre driftsposter			
Andre driftsindtægter	-638,0	-10,2	0,0
Andre driftsomkostninger	0,0	0,0	0,0
Resultat før finansielle poster	-32,8	377,8	-21,2
Finansielle poster			
Finansielle indtægter	-0,9	0,0	0,0
Finansielle omkostninger	26,3	22,0	21,2
Årets resultat	-7,4	399,8	0,0

Kilde: Navision Stat, Statens Koncernsystem (SKS rapportpakke) og Grundbudget 2024.

2023 har økonomisk betragtet udfoldet sig overvejende stabilt, og det afspejler sig i resultatopgørelsen i ovenstående tabel der viser en økonomi i balance med et overskud på 0,2 t.kr. Dette disponeres til overført overskud, der nu beløber sig til 216,4 t.kr., efter at Sprognævnet har haft adgang til at bruge 400 t.kr. af sit hidtidige overførte overskud.

Budgettet for 2024 er i balance, og i sammenligning med de foregående par år forbliver nævnets samlede økonomiske aktivitetsniveau relativt uændret i 2024.

Dansk Sprognævn

Adelgade 119 B

5400 Bogense

Telefon: +45 33 74 74 00

Spørgetelefon: +45 33 74 74 74: mandag, onsdag,

torsdag og fredag 9.30-12.30

E-mail: adm@dsn.dk

Hjemmeside · www.dsn.dk

Facebook · www.facebook.com/dansksprognaevn.dk/

LinkedIn · www.linkedin.com/company/sprogn-vnet/

Årsberetning 2023

© 2024 Dansk Sprognævn

ISBN 978-87-89410-90-6